

Hanna Kirjavainen & Alisa Pettersson (toim.)

296

Raportteja

Korkeakoulut hiljattain maahan muuttaneita tukemassa

Hanna Kirjavainen & Alisa Pettersson (toim.)

Korkeakoulut hiljattain maahan muuttaneita tukemassa

Turun ammattikorkeakoulun raportteja 296
Turun ammattikorkeakoulu
Turku 2024

ISBN 978-952-216-865-8 (pdf)
ISSN 1459-7764 (elektroninen)
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-216-865-8>

Turun AMK:n sarjajulkaisut: turkuamk.fi/julkaisut

Sisältö

Esipuhe

Liiketalouden koulutusta tilapäistä suojelua saaville henkilöille

Alisa Pettersson..... 8

Opiskelijarekrytointi – sen haasteet ja opit

Anu Lehtinen.....14

Comparison of higher education studies in Finland and Ukraine

Polina Turii..... 21

Verkostoitumisen merkitys maahan muuttaneille

Hanna Kirjavainen..... 25

ICT-alan koulutusta yhteistyössä Turussa – Open Programming and Database Courses -hanke

Erkki Kaila, Päivi Oliva ja Kimmo Tarkkanen 31

Täydentävää osaamista ja verkostoja työelämään korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille

Tiina Hirard ja Elina Karaus 37

Miten korkeakoulut voivat tukea ulkomaalaistaustaisten opiskelua englanninkielisissä koulutuksissa?

Tiina Hirard.....43

Henkilöstön moni-kulttuurisuusosaamisen lisääminen työpajoilla ja verkkokursseilla

Kaija Penttala & Elli Sillanpää.....51

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen mahdollistaa maahanmuuttajien joustavat koulutus- ja työllistymispolut

Alisa Pettersson..... 60

Tiina Hirad

Tiina Hirad (FM) toimii lehtorina Turun ammattikorkeakoulussa. Hänellä on pitkä kokemus maahanmuuttajille suunnattujen koulutusten ja ohjauspalvelujen kehittämisestä sekä suomi toisena kielenä -opetuksesta. Hän on toiminut projektipäällikkönä ja asiantuntijana useissa maahanmuuttotyöhön liittyvissä kansallisissa kehittämissankkeissa.

Erkki Kaila

Erkki Kaila (FT) työskentelee yliopistonlehtorina Turun yliopiston Tietotekniikan laitoksella. Hän vastaa laitoksella tietotekniikan kandiohjelmasta ja perusohjelmointikurssien opetuksesta. Hän on erityisen kiinnostunut oppimisanalytiikasta, opetusteknologiasta ja tekoälyn käytöstä opetuksen ja oppimisen apuvälineenä.

Elina Karas

Elina Karas (KM) toimii asiantuntijana ja uraohjaajana Turun ammattikorkeakoulun Ura- ja rekrytointipalveluissa. Hän toimii myös opettajana Verkostoja työelämään – osajakoulutus korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille -koulutuksessa.

Hanna Kirjavainen

Hanna Kirjavainen (VTM, YTM) työskentelee lehtorina ja tutkimusvastavana Turun ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja kasvatusalalla. Hän on toiminut myös useissa hankkeissa projektipäällikön ja asiantuntijan tehtävissä.

Anu Lehtinen

Anu Lehtinen (KM) toimii opinto-ohjauksen lehtorina Turun ammattikorkeakoulussa. Hän työskentelee liiketalouden päivä- ja monimuoto-opiskelijoiden kanssa suomen- ja englanninkielisissä koulutuksissa Turussa ja Salossa.

Päivi Oliva

Päivi Oliva (MBA, AmO) työskentelee koulutusviennin asiantuntijana Turun ammattikorkeakoulun tekniikka ja liiketoiminta sektorilla. Hän työskentelee projektipäällikkönä myös useissa ICT-osaamisalueen jatkuvan oppimisen ja liiketoiminnan koulutushankkeissa. Open Programming and Database Courses -hankkeessa hän toimii Turun AMK:n osaprojektin projektipäällikkönä.

Kaija Penttala

Kaija Penttala (VTL, pääaine sosiaalipsykologia), toimii päätoimisena tuntiopettajana Turun ammattikorkeakoulussa. Hän on myös väitöskirjatutkija Helsingin yliopistossa.

Alisa Pettersson

Alisa Pettersson (YTM, tradenomi) toimii lehtorina Turun ammattikorkeakoulun yrittäjyys- ja myynti osaamisalueella ja UKRA-hankkeen projektipäällikkönä. Hänen asiantuntijuusalueensa ovat työn ja opintojen yhdistäminen, jatkuvan oppimisen ratkaisut ja opinto-ohjaus.

Elli Sillanpää

Elli Sillanpää (FM, englannin kääntäminen ja tulkkaus) toimii yhdenvertaisuusasiiantuntijana Turun ammattikorkeakoulussa, vastuualueinaan ja erityisinä kiinnostuksen kohteinaan korkeakoulutuksen saavutettavuus, yhdenvertaisuus, monikulttuurisuus ja antirasismi.

Kimmo Tarkkanen

Kimmo Tarkkanen (FM) työskentelee tietojenkäsittelyn lehtorina Turun ammattikorkeakoulussa. Open Programming and Database Courses -hankkeessa hän opettaa tietokantojen suunnittelua ja käyttöä.

Polina Turii

Polina Turii opiskelee liiketaloutta Turun ammattikorkeakoulun UKRA-hankkeessa ja lääketiedettä Turun yliopiston avoimessa yliopistossa. Hän on myös lääketieteen opiskelija T.Shevchenko National yliopistossa Kiivassa.

Esipuhe

Tässä artikkelikokoelmassa esitellään keinoja, joilla korkeakoulu on voinut tukea hiljattain maahan muuttaneiden henkilöiden koulutus- ja työllistymispolkuja.

Julkaisun toteuttajana on UKRA-hanke, joka on saanut opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksen ajalle 1.9.2022–29.2.2024. Sen tavoitteina ovat 1) liiketalouden korkeakouluopintojen tarjoaminen tilapäistä suojelua saaville opiskelijoille, 2) koulutukseen osallistuvien henkilöiden työelämätaitojen kehittäminen, 3) englanninkielisen opintotarjonnan lisääminen ja kehittäminen sekä 4) ammattikorkeakoulun henkilökunnan monikulttuurisuusosaamisen kasvattaminen. Ensimmäisessä artikkelissa esitellään hankkeen keskeisiä tuloksia.

Artikkelissa ”*Opiskelijarekrytointi – sen haasteet ja opit*” tarkastellaan sitä, miten hakumarkkinointi ja opiskelijarekrytointi toteutettiin UKRA-hankkeessa, mitä siitä opittiin ja mitä voisi olla hyvä huomioida tulevaisuudessa vastaavanlaisia opiskelijahakuja tehtäessä. Opintokokonaisuuden opiskelija pohtii korkeakoulutuksen eroja ja yhtäläisyyksiä Suomessa ja Ukrainassa artikkelissa ”*Comparison of higher education studies in Finland and Ukraine*”.

Julkaisussa esitellään UKRA-hankkeen lisäksi neljästä muusta hankkeesta kerättyjä hyviä käytäntöjä. DigiMESH-hankkeessa (Euroopan Sosiaalirahasto, 2022–2023) parannettiin korkeakoulutettujen maahanmuuttajien mahdollisuuksia löytää koulutustaan vastaavaa työtä Suomessa kehittämällä digitaalista verkostoitumista. Artikkelissa ”*Verkostoitumisen merkitys vasta maahan muuttaneille*” esitellään DigiMESH- ja UKRA-hankkeiden kokemuksia verkostoitumisen tärkeydestä maahanmuuttajille.

Myös hankkeessa Open Programming and Database Courses (OKM, 2023–2025) järjestetään koulutusta tilapäistä suojelua saaville henkilöille. Koulutuskokonaisuudessa kehitetään englanninkielisiä ICT-alan kursseja. Tarkoituksena on vahvistaa osallistujien ICT-osaamista erityisesti ohjelmointi- ja tietokantaosaamisen alalla, sekä samalla edistää heidän työllistymismahdollisuuksiaan ja integroitumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Tästä koulutuksesta kerrotaan lisää viidennessä artikkelissa *”ICT-alan koulutusta yhteistyössä Turussa”*.

Turun ammattikorkeakoulussa (AMK) kehitettyä koulutusmallia korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille käydään läpi artikkelissa *”Täydentävää osaamista ja verkostoja työelämään korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille”*. Kehittämistyön taustalla ovat muun muassa OSKE 3 -hankkeen (Maahanmuuttajien osaamiskeskustoiminnan jatkaminen, kehittäminen ja juurruttaminen, OKM 2022–2023) kokemukset ja havainnot siitä, millaiset koulutustarpeet korostuvat maahanmuuttajien ohjauksessa.

Englanninkielistä valmentavaa koulutusta kehitetään Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa PrepProg-hankkeessa (2022–2024), johon osallistuu yhteensä yhdeksän suomalaista ammattikorkeakoulua. Artikkelissa *”Miten korkeakoulut voivat tukea ulkomaalaistaustaisten opiskelua englanninkielisissä koulutuksissa?”* esitellään englanninkielistä korkeakouluopintoihin valmentavaa koulutusta, jossa keskitytään akateemisen englannin kielen taidon sekä muiden korkeakouluopinnoissa tarvittavien opiskelutaitojen kehittämiseen. Lisäksi esitetään suosituksia siitä, miten valmentavaa koulutusta ja sen toimintatapoja voitaisiin hyödyntää korkeakouluissa laajemminkin tukemaan ulkomaalaistaustaisten opiskelua englanniksi myös tutkintokoulutuksissa.

Monikulttuurisuusosaamisen tarve ja nykytila puhututtavat artikkelissa *”Henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen lisääminen työpajoilla ja verkkokursseilla”*. Lisäksi artikkelissa kerrotaan, miten Turun AMK:n henkilökunnan osaamista lisätään: tarjolla on tuore monikulttuurisuusaiheinen verkkokurssi, jonka lisäksi vuoden aikana on järjestetty kaksi kurssin sisältöjä syventävää työpajaa. Molempia ovat pilotoineet UKRA-hankkeen puitteissa Turun AMK:n liiketalouden opettajat.

Artikkelissa *”Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen mahdollistaa maahanmuuttajien joustavat koulutus- ja työllistymispolut”* kuvataan osaamisen tunnistamisen merkitystä ja sen yhteyttä jatkuvan oppimisen koulutusratkaisuihin. Artikkelissa käytetään esimerkkinä UKRA-hankkeen opintokokonaisuuden aikana esiin nousseita kysymyksiä ja ajatuksia.

Alisa Pettersson

Liiketalouden koulutusta tilapäistä suojelua saaville henkilöille

---

Maahanmuuttoviraston mukaan lokakuun 2023 loppuun mennessä tilapäisen suojelun hakemuksia oli tullut viranomaisille reilu 65 000 kappaletta, joista Ukrainan kansalaisten jättämien hakemusten osuus oli noin 63 900 (Maahanmuuttovirasto, 2023). Turun ammattikorkeakoulussa tilanne on huomioitu muun muassa järjestämällä ilmaista koulutusta ja erilaisia koulutuspolkuja tilapäistä suojelua saaville henkilöille.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi alkusyksystä 2022 harkinnanvaraisia erityisavustuksia korkeakouluille tutkinnon osista koostuvan koulutuksen tarjonnan lisäämiseen ja kehittämiseen Suomessa oleskeleville tilapäistä suojelua saaville henkilöille. Ministeriö rahoitti yhteensä 21 hanketta ympäri Suomea 5,5 miljoonalla eurolla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022.) Turun ammattikorkeakoulun UKRA-hanke käynnistyi syyskuun 2022 alussa ja jatkuu helmikuun 2024 loppuun asti. UKRA-hankkeen tavoitteina ovat liiketalouden korkeakouluopintojen tarjoaminen tilapäistä suojelua saaville opiskelijoille, koulutukseen osallistuvien henkilöiden työelämätaitojen kehittäminen, englanninkielisen opintotarjonnan lisääminen ja kehittäminen sekä ammattikorkeakoulun henkilökunnan monikulttuurisuusosaamisen kasvattaminen. Käyn seuraavassa läpi hankkeelle asetettuja tavoitteita ja sitä, miten ne ovat toteutuneet kuluneen vuoden 2023 aikana.

Liiketalouden opintokokonaisuudesta ponnahduslauta jatko-opintoihin ja työelämään

Opintokokonaisuus suunniteltiin vastaamaan ensimmäisen vuoden liiketalouden opintoja ja sen laajuus on 45 opintopistettä. Liiketalouden substanssiopintojen lisäksi koulutukseen sisällytettiin suomen kielen opintoja yhteensä 10 opintopistettä. Opinnot oli mahdollista suorittaa avoimen ammattikorkeakoulun kautta ja ne olivat osallistujille maksuttomia. Opintotarjontaa suunniteltaessa oli tärkeä huomioida, että opinnot ovat hyväksiluettavissa myöhemmin, mikäli opiskelija päättää jatkaa korkeakouluopintoja joko Suomessa tai omassa kotimaassaan. Opiskelijoiden kannalta oleellista oli riittävä englannin kielen taito ja valmiudet osallistua lähiopetukseen noin kahtena päivänä viikossa. Lähiopetusta pidettiin tärkeänä opiskelijoiden verkostoitumisen ja yhteisöllisyyden lisäämisen näkökulmasta.

Yhdeksi haasteeksi osoittautui tilapäistä suojelua saavien potentiaalisten opiskelijoiden tavoittaminen. Hakumarkkinointia tehtiin lukuisten eri kanavien kautta, kuten sosiaalisessa mediassa, verkkosivuilla, messuilla, vastaanottokeskuksessa, maahanmuuttajaverkostoissa ja muissa oppilaitoksissa. Koulutuksen aloitti tammikuussa 2023 yhdeksän opiskelijaa. Ensimmäisen lukukauden päätteeksi käynnistimme hakumarkkinoinnin uudestaan ja syksyllä opiskelupaikan otti vastaan 11 uutta opiskelijaa. Hakumarkkinoinnin kannalta oleellista oli oikean verkoston löytäminen ja suurempi panostaminen sosiaalisen median, erityisesti Facebookin, mainontaan. Saavutettavuushaasteen lisäksi yksi mahdollinen perustelu koulutuksen melko vähäiselle suosiolle saattoi olla kohderyhmälle tarjottavien koulutusten runsas määrä ja toisaalta myös monien heikko englannin kielen taito. Lähiopetuskin rajasi joitakin kiinnostuneita koulutuksen ulkopuolelle.

Opiskelijamäärän jäätyä suunniteltua pienemmäksi, teimme joitakin muutoksia koulutuksen sisältöön ja hankkeen painotuksiin. Koulutus päätettiin toteuttaa osallistujien vähäisestä määrästä rippumatta, mutta opintotarjontaa supistettiin alkuperäisestä suunnitelmasta. Opiskelijoille tarjottiin mahdollisuutta ottaa muita ammattikorkeakouluopintoja esimerkiksi korkeakouluopintoihin valmistavan koulutuksen sisällöistä. UKRA-ryhmän opinnot jatkuvat joulukuulle 2023 asti, jonka jälkeen voidaan paremmin tarkastella opintokokonaisuuden määrällisiä ja laadullisia tuloksia. Kevään aikana opiskelijat suorittivat yhteensä 115 op, mikä tarkoittaa, että noin neljä opiskelijaa suoritti suunnitelmassa olleet opinnot. Opiskelijoille tarjottiin mahdollisuus täydentää kevään opintoja niin halutessaan vielä syksyn aikana.

Opintokokonaisuudesta kerätyt palautteet ovat olleet pääsääntöisesti positiivisia ja ryhmä on arvostanut erityisesti opintojaksoihin liittyviä verkostoitumisen mahdollisuuksia ja ammattikorkeakoulun käytännönläheistä lähestymistapaa. He arvostivat myös opiskelijalähtöistä otetta opetus- ja ohjaustyössä. Tässä muutama palaute keväältä:

”It is very interesting to start getting to know the Finnish higher education system. For me personally, there are many differences in teaching methods and I am pleasantly surprised by the style of presenting the material.”

”In my opinion, the training system is built very well, because students have the opportunity to express their wishes, and what is most important - teachers are always open to dialogue and listen to wishes. As a result, our group attended meetings with entrepreneurs and coaches, received clear answers to questions related to opening and running a business in Finland. It is very important and pleasant that the study group deals not only with the theoretical part of entrepreneurship, but sees with its own eyes how entrepreneurship works in the country.”

Pyrimme koulutuksen aikana huomioimaan mahdollisimman hyvin eri taustasta tulevien opiskelijoiden aiemmin hankitun osaamisen ja kokemuksen, mutta tämän osa-alueen osalta olisimme ehkä voineet tehdä enemmänkin. Toisaalta opiskelijoiden kanssa käymiemme keskustelujen pohjalta voidaan todeta, että heille merkityksellisiä olivat ennen kaikkea uudet verkostoitumismahdollisuudet sekä kielitaidon (englanti ja suomi) parantaminen substanssisisältöjen sijaan.

Työelämävalmiuksien vahvistaminen tuo varmuutta vieraassa ympäristössä

Liiketalouden perusopintojen lisäksi opiskelijoiden opintokokonaisuuteen lisättiin ohjauksellisia elementtejä niin ryhmä- kuin yksilötuutoroinninkin kautta. Ohjauksen yhtenä tärkeänä tavoitteena oli opiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittäminen. Pääpaino työelämävalmiuksien kehittämisessä oli sekä ammattispesifeillä osaamisilla (liiketalouden alan perusosaaminen) että geneerisillä työelämätaidoilla, kuten oppimaan oppimisen, tiedonhaun, urasuunnittelun ja digitaidoilla.

Suomalaiseen työelämään ja muuhunkin yhteiskunnan eri osa-alueisiin kiinnittymisen näkökulmasta halusimme korostaa myös suomen kielen opiskelun tärkeyttä. Lukuisten tutkimusten mukaan suurin syy sille, että maahanmuuttajat eivät löydä koulutustaan

vastaavaa työtä Suomesta, on puutteellinen suomen kielen taito. Tämä koskee niin korkeakoulutettuja kuin matalamman koulutustason omaavia henkilöitä. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista noin puolet piti kielitaitopuutteita suurimpana esteenä työn löytämiselle. (Baumgartner, 2023.) Sama haaste nousi esille myös UKRA-hankkeen koulutuksen aikana.

Suomen kielen opetusta järjestettiin yhteensä kymmenen opintopisteen laajuisena. Opetuksen toteutuksessa pyrittiin huomioimaan opiskelijoiden hyvin vaihteleva suomen kielen osaaminen. Tämä toteutettiin muun muassa seuraavin keinoin: opetus oli toiminnallista ja sisälsi oppituntien lisäksi kielenoppimista retkillä, tutustumiskäynneillä sekä pelaamalla. Opiskelijat tekivät omaan taitotasoonsa sopivia kielioppi- ja sanas-totehtäviä. Pidemmälle ehtineet olivat aloittelijoiden tukena oppimisessa. Tämän lisäksi osa opiskelijoista osallistui muiden toimijoiden järjestämiin suomen kielen koulutuksiin samanaikaisesti UKRA-hankkeen opintokokonaisuuden kanssa.

Työelämävalmiuksien vahvistumista tuettiin myös säännöllisten ohjauskeskustelujen avulla, jotka toteutettiin sekä henkilökohtaisina ohjaustapaamisina että ryhmäohjauksina. Lisäksi opiskelijoille tarjottiin mahdollisuutta hyödyntää Turun ammattikoreakoulun ura- ja rekrytointipalveluita. Opiskelijoiden ohjauksessa koettiin tärkeäksi moniammatillisen yhteistyön lisääminen, josta esimerkkinä sosionomiopiskelijoiden toteuttamat ohjaukselliset työpajat. He toteuttivat opiskelijoille yhteensä kolme työpajaa, joissa teemoina olivat suomalainen kulttuuri, koulutusjärjestelmä ja työnhaku. Tämän yhteistyön tavoitteena oli paitsi tarjota tärkeää tietoa suomalaisesta kulttuurista ja työelämästä, myös lisätä tutkinto-opiskelijoiden ja ukrainalaisten opiskelijoiden verkostoitumista. Työpajat olivat osa sosionomiopiskelijoiden projektiopintoja.

Yksitärkeäosaopintokokonaisuuttaolityöelämävierailujenjärjestäminen.Vierailukohteina olivat paitsi erilaiset maahanmuuttajia palvelevat verkostot, myös eri alojen suuret yritykset alueella. Esimerkkeinä vierailukohteista olivat muun muassa International House Turku, Potkuri, Varsinais-Suomen Yrittäjät, Sandvik, Meyer ja Nitro Marketing. Kutsuimme myös asiantuntijoita kampanjoillemme eri teemoihin liittyen. Loppusyksystä järjestimme yhteisen ekskursion Helsinkiin, jossa vierailimme esimerkiksi Lidl House Finlandissa. On ollut ilo huomata, miten avoimesti organisaatiot ovat suhtautuneet vierailuihimme. Myös opiskelijapalautteiden perusteella vierailut koettiin hyödyllisiksi ja ne auttoivat opiskelijoita ymmärtämään paremmin suomalaista työelämää.

“New experience, meeting new people. Thank you, you have opened the Finnish market for us, which will help us to work effectively in the future.”

Kansainvälistyvä toimintaympäristö haastaa ammattikorkeakoulun

Ukrainalaisille järjestetyn opintokokonaisuuden lisäksi hankkeen keskeisiä tavoitteita olivat henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen kasvattaminen ja englanninkielisen tarjonnan monipuolistaminen. Turun ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan pää-tavoitteena on lisätä opiskelijoiden ja henkilöstön valmiuksia toimia kansainvälisessä ja monikulttuurisessa työelämässä. Tämä on erittäin ajankohtainen tavoite jo pelkästään siksi, että kansainvälisten opiskelijoiden määrä on moninkertaistunut viime vuosien aikana, mikä haastaa koko korkeakoulu yhteisön.

UKRA-hankkeen näkökulmasta konkreettisimpia henkilöstön osaamisen kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä olivat kuluvana vuonna järjestetyt monikulttuurisuusustyöpajat ja -tilaisuudet. Myös monikulttuurisuuteen kytkeytyvä verkkokurssi on tarjonnut henkilöstölle eväitä aiheen itsenäiseen opiskeluun. Kevään 2023 työpajoihin osallistui kaiken kaikkiaan reilu kaksikymmentä liiketalouden opettajaa. Ne toteutettiin kampuksella kahtena erisisältöisenä kokonaisuutena. Työpajoissa keskityttiin osallistujien toiveesta erityisesti Kiinan ja Intian alueiden kulttuureihin, sillä näistä maista on tulossa paljon opiskelijoita liiketalouden ja muidenkin alojen koulutukseen.

Intialaiseen kulttuuriin päästiin syventymään myös kuluvan syksyn Indian Breakfast-tilaisuudessa, jossa kuultiin asiantuntijoiden näkemyksiä intialaisesta kulttuurista paneelikeskustelun merkeissä. Henkilöstön monikulttuurisuusosaamista pyrittiin kasvattamaan myös järjestämällä monipuolisia vierailijaluentoja, joihin kutsuttiin opiskelijoiden lisäksi myös henkilöstöä.

Turun ammattikorkeakoulun kansainvälistyvä toimintaympäristö vaatii yhä monipuolisempaa koulutustarjontaa. UKRA-hankkeessa tähän tarpeeseen on pyritty vastaamaan lisäämällä englanninkielistä liiketalouden koulutusta. Opintokokonaisuuden, yhteensä 45 opintopistettä, sisällöt rakennettiin niin, että niitä pystytään hyödyntämään myös tulevaisuudessa kansainvälisissä koulutuskokonaisuuksissa. On mielestäni erityisen tärkeä huomioida, että englanninkielinen opintojaksotarjonta pystyy vastaamaan myös jatkuvan oppijan tarpeisiin: laajojen opintokokonaisuuksien ja tutkinto-opiskelun rinnalla on todistettavasti tarvetta lyhyempiin ”täsmäkoulutuksiin” ja yksittäisiin opintojaksoihin.

Lähteet:

Baugartner, T. 2023. Maahanmuuttajien osaamista jää käyttämättä työmarkkinoilla. Tilastokeskuksen artikkelit. Viitattu 16.11.2023. <https://www2.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/maahanmuuttajien-osaamista-jaa-kayttamatta-tyomarkkinoilla/?listing=simple>

Kansainvälistymisellä menestykseen! Turun ammattikorkeakoulun verkkosivut. Viitattu 2.11.2023. <https://www.turkuamk.fi/fi/turun-amk/tutu/kansainvalisyys/>

Maahanmuuttovirasto. Tilapäisen suojelun tilastot. Viitattu 5.11.2023. <https://migri.fi/tilapaisen-suojelun-tilastot>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2022. Tilapäistä suojelua saavien korkeakoulutusta tuetaan 5,5 miljoonalla eurolla. Viitattu 1.11.2023. <https://okm.fi/-/tilapaista-suojelua-saavien-korkeakoulutusta-tuetaan-5-5-miljoonalla-eurolla>

Anu Lehtinen

Opiskelijarekrytointi – sen haasteet ja opit

Saimme kesällä 2022 tiedon, että olimme saaneet Opetus- ja kulttuuriministeriöstä erillisrahoitusta UKRA – Liiketalouden korkeakouluopintoja tilapäistä suojelua saaville -koulutukseen. Tämän avustuksen käyttöaika on 1.9.2022–29.2.2024. Käytännössä syksyllä 2022 suunnittelimme yksityiskohtaisemmin koulutusta ja sen markkinointia ja opiskelijarekrytointia.

Kävimme opiskelijarekrytinnissa läpi useita erilaisia vaiheita ja siihen liittyi niin huipuja kuin karikoitakin, mutta myös onnistumisia. Kokeilimme hakumarkkinointiin erilaisia lähestymistapoja, joista osa toimi paremmin ja osa huonommin. Tarkastelenkin tässä artikkelissa sitä, miten tuo hakumarkkinointi ja opiskelijarekrytointi sujui, mitä siitä opimme ja toisaalta mitä voisi olla hyvä huomioida tulevaisuudessa.

Vuodenvaihteen 2022–2023 hakumarkkinointi ja sen haasteet

Aloitimme innolla hakumarkkinoinnin suunnittelun. Meitä auttoivat siinä niin Turun AMK:n avoin AMK kuin hakumarkkinointisuunnittelijakin. Heidän apunsa oli välttämätöntä, jotta saimme koulutushaun myös Opintopolkuun (www.opintopolku.fi), hakulomakkeet käsiteltävä ja hakijat opiskelijahallintojärjestelmäämme, sekä hakumarkkinointimateriaalin graafisen ilmeen kuntoon.

Koska Suomessa oli myönnetty tilapäisen suojelun oleskelulupa noin 45 000 ukrainalaiselle (Alho ym. 2022, 15) kevään, kesän ja alkusyksyn 2022 aikana, varauduimme siihen, että koulutukseen voisi tulla paljonkin hakijoita. Pohdimme tarkkaan sitä, miten karsimme satoja hakijoita, miten saamme heidät kutsuttua valintahaastatteluihin ja miten karsimme lopulliset koulutukseen osallistujat. Meille oli siis alusta alkaen selvää, että

opiskelijarekrytointi pitää miettiä tarkkaan myös sen osalta, miten teemme opiskelijavallinnan ja että se on mietittävä ennen kuin hakuaika alkaa.

Opiskelijarekrytoinnin suunnittelussa käytimme hyväksi aikaisempaa kokemusta, jota meillä oli Maahanmuuttajat BisnesAkatemiassa -koulutuksesta (MaBa), joka käynnistyi ensimmäisen kerran tammikuussa 2018 (Mahmoodi ym. 2019, 14). Siinä oli mietitty opiskelijavallintaan haastattelukysymyksiä, joita käytimme pohjana, kun mietimme tähän koulutukseen sopivia haastattelukysymyksiä. Koska meillä oli oletuksena, että hakijoita voisi olla huomattava määrä, päädyimme jo varsin varhaisessa vaiheessa siihen, että haastatteluihin voimme ottaa 100 hakijaa. Siltä varalta, että hakijoita on enemmän kuin tuo 100, teimme myös hakemukseen karsivia taustakysymyksiä, joilla pisteyttäisimme hakijat ja joiden perusteella voisimme kutsua nuo 100 hakijaa valintahaastatteluihin.

Ensivaiheessa suunnittelimme, että koulutukseen hakuaika on 3.10.–14.11.2022. Sen jälkeen karsittaisiin tarvittaessa hakijoita ja hakulomakkeen ennakkokysymysten perusteella 100 parhaat pisteet saanutta hakijaa kutsuttaisiin valintahaastatteluihin. Valintakoe kutsut lähetettäisiin 21.11. ja valintakokeet olisivat marras-joulukuun vaihteessa, jotta valinnan tulokset saataisiin valmiiksi ja hakijoille tiedoksi 12.12.2022 ja opinnot voisivat alkaa 9.1.2023 alkavalla viikolla.

Tämä aikataulu sovittiin 20.9.2022 olleessa palaverissa, joten hakumarkkinointi piti saada tässä kohtaa nopeasti liikkeelle. Me olimme jo pohtineet koulutuksen sisältöä ja saimme nopeasti tehtyä hakumarkkinointiin sopivaa tekstiä, jotta saisimme tiedot koulutuksesta Turun AMK:n verkkosivuille, Opintopolkuun ja tulostettaviin esitteisiin.

Hakumarkkinoinnin osalta kävimme keskustelua eri vaihtoehdoista yhdessä Turun AMK:n hakumarkkinointisuunnittelijan kanssa, jolta saimme hyviä vinkkejä, mitä voisimme tehdä. Hän myös taittoi tulostettavan hakumarkkinointiesitteen.

Pohdimme myös itse hakumarkkinointia ja jo aika alusta alkaen oli selvää, että emme tavoittaisi ukrainalaisia suomalaisiin sanomalehtiin laitettavilla ilmoituksilla, vaan meidän pitäisi viedä hakumarkkinointi ukrainalaisten ja heidän kanssaan toimivien lähelle. Kokeilimme paljon erilaisia tapoja ja veimme joko tulostettuja hakumarkkinointiesitteitä tai lähetimme niistä sähköpostitse eri paikkoihin Turussa, Paimiossa, Salossa ja muualla Varsinais-Suomessa. Esitteitä vietiin jopa bussipysäkeille ja lyhtypylväisiin sellaisiin paikkoihin, joissa tiedettiin ukrainalaisten liikkuvan. Niitä jaettiin erilaisissa tapaamisissa ja tilaisuuksissa, joihin osallistui maahanmuuttajakoordinaattoreita ja muita ukrainalaisten kanssa työtä tekeviä. Niitä lähetettiin International House Turkuun, Suomen ukrainalaiset -yhdistykselle, Paimion ja Sauvon ukrainalaisille, Ukrainalaisten yhdistys

Suomessa ry:lle, TE-palveluihin, Turun Kristilliselle opistolle ja moneen muuhun paikkaan. Pidimme listaa siitä, mihin eri paikkoihin tai kanaviin olimme mainoksia laittaneet, tuossa listassa on kaikkiaan 36 eri paikkaa.

Hakumarkkinointi siis käynnistettiin rivakasti, mutta valitettavasti ukrainalaisten tavoittaminen oli ennakoitua haastavampaa. Tuolloin syksyllä 2022 ensimmäisessä haussa saimme kaikkiaan 8 hakukelpoista hakijaa. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että luimme heidän hakulomakkeensa ennakkokysymykset ja totesimme, että niiden perusteella pystymme heidät myös valitsemaan opiskelijoiksi. Sovimme myös heti avoimen AMK:n kanssa, että käynnistämme lisähaun. Tuon lisähaun ajankohdaksi tuli 5.12.2022–11.1.2023. Siirsimme koulutuksen alkua hieman ja päätimme, että koulutus alkaisi kaikilla valituilla opiskelijoilla 24.1.2023.

Käynnistimme siis lisähaun, koska ryhmään piti alkujaan saada 35 opiskelijaa. Lisähakua jatkettiin tammikuussa 2023, koska tuossa vuoden vaihteen lisähaussa tuli 2 hakemusta lisää. Lisähakua jatkettiin lopulta helmikuun lopulle asti, koska todettiin, että opiskelijat voivat vielä siinä vaiheessa tulla mukaan kevään 2023 opintojaksoille.

Loppujen lopuksi keväällä 2023 meillä oli kaikkiaan 9 opiskelijaa. Hakijoita oli muutama enemmän, mutta osa ei lopulta ottanut paikkaa vastaan, eikä aloittanut opintoja. Kevään 2023 opinnot toteutettiin siis tällä pienellä ryhmällä. Olimme loppuvuodesta tarkistanneet koulutuksen rahoittajalta, että voimme toteuttaa koulutuksen hieman aikaisempaa suppeampana ja pienemmällä opiskelijamäärällä.

Yksi kanava, mitä emme syksyn 2022 tai vuoden vaihteen 2022–2023 hakumarkkinoinnissa käyttäneet, oli sosiaalinen media. Toki osa meistä URKA-koulutuksessa mukana olleista laittoi omiin some-kanaviinsa mainoksia koulutuksesta, mutta meillä ei ollut varsinaista some-kampanjaa. Tässä oli taustalla toisaalta se, että oli hieman epäselvää, mitä some-kanavia Ukrainasta paenneet käyttivät ja toisaalta myös se, että koettiin jossain määrin epäeettiseksi kohdentaa markkinointia ukrainalaisuuden perusteella somessa.

Markkinointi siis perustui erilaisiin verkostoihin ja tulostettuihin mainoksiin. Näin jälkikäteen lienee paikallaan todeta, että joko emme osanneet laittaa mainoksia oikeisiin kanaviin tai markkinoinnin olisi pitänyt olla erilaista. Selvästikään emme tavoittaneet riittävän montaa henkilöä. Pohdimme myös keväällä 2023 sitä, onko Turussa paikan päällä tapahtuva opetus tässä haasteena. Olisiko opetuksen pitänyt olla verkossa? Yhtenä tavoitteenamme koko koulutuksessa oli ehkäistä tilapäistä suojelua saavien syrjäytymistä ja siksi halusimme toteuttaa koulutuksen lähiopetuksena verkko-opintojen sijaan.

Kevään ja kesän 2023 haku

Koska ryhmä oli suhteellisen pieni ja meillä oli jäljellä rahoitusta markkinointia varten, keväällä 2023 todettiin, että olisi aika järjestää vielä yksi lisähaku. Meillä tulisi olemaan opintojaksoja syksyllä 2023 ja ehkä joku olisi kiinnostunut osallistumaan vain näihin opintopakettiin. Lisäksi opintojen kannalta näihin syksyn 2023 opintopakettiin voisi olla mahdollista osallistua, vaikka ei olisikaan tehnyt kevään 2023 opintopakettiin.

Jälleen konsultoimme Turun AMK:n avointa AMK:ta, jotta saimme kesän 2023 haun Opintopolkuun ja opiskelijat opiskelijahallintojärjestelmäämme. Suurin ero syksyn 2022 ja alkuvuoden 2023 hakumarkkinoinnissa oli siinä, että tässä kohtaa päädyimme käyttämään myös sosiaalista mediaa markkinoinnissa. Ajat olivat hieman muuttuneet ja nyt koettiin, että ukrainalaisille voisi tarjota kohdennettua markkinointia myös somessa.

Meillä olikin hakumarkkinointikampanja Facebookissa ja sen tulokset olivat lupaavia. Ensimmäinen hakumarkkinointikampanja oli 3.5.–31.5.2023. Tämän ensimmäisen kampanjan aikana tuli kaksi hakemusta. Facebook-kampanjaa jatkettiin elokuulle asti ja kesän 2023 lisähaussa tuli lopulta 17 hakemusta, joista 15 oli hakukelpoisia. Osa koulutukseen valituista eivät ottaneet paikkaa vastaan, mutta kesän 2023 lisähaussa saimme kuitenkin 13 uutta opiskelijaa. Selkeästi siis kesällä 2023 tapahtui jotain. Toki loppukeväästä olimme jälleen jakaneet myös tulostettuja hakumainoksia ja lähettäneet niitä eri tahoille, kuten teimme talvellakin, mutta muutaman lisähakijan siis tavoitimme.

Opiskelijoilta saatua tietoa

Tein UKRAn opiskelijoille lokakuussa 2023 pienen kyselyn siitä, mistä he olivat lopulta saaneet tietoa UKRA-hankkeen koulutuksesta, jotta emme toimisi vain omien arvailujemme ja päätelmiemme varassa. Kyselyyn tuli neljä vastausta, joten kovin syvällisiä johtopäätöksiä siitä ei voi tehdä, mutta jotain osiittaa se antaa. Vastaajista yksi oli aloittanut opintonsa heti alkuvuodesta 2023 ja kolme oli tullut mukaan syksyllä 2023. Kolme vastaajaa myös kertoi saaneensa tiedon koulutuksesta Facebookin kautta ja yksi Ukrainalaisten yhdistys Suomessa ry:n kautta. Lisäksi kaksi vastaajaa kertoi saaneensa tietoa Instagramin kautta, vaikka varsinaista mainostusta meillä ei Instagramissa ollutkaan. On mahdollista, että joku oli jakanut tietoa koulutuksesta useammassa some-kanavissa. Kaikkiaan näyttäisi siltä, että sosiaalinen media on tässäkin parhaiten kiinnostuneita tavoittava markkinointikanava.

Koska minulla oli sellainen tausta-ajatus, että henkilö, joka on juuri paennut omasta kotimaastaan, ei ehkä ole miettimässä jatko-opintoja, niin kysyin myös kyselyyn vastanneilta, kuinka pitkään he olivat Suomessa olleet siinä vaiheessa, kun he hakivat koulutukseemme. Vastaukset vaihtelivat yhdeksästä yli 20 kuukauteen eli kyselyyn vastanneet olivat ehtineet olla Suomessa, jo vähän asettautua maahan ja totutella ympäristöönsä, ennen kuin hakeutuivat koulutukseen.

Vaikka emme päätyneet järjestämään hakijoille valintahaastatteluja, niin pidimme hakulomakkeella motivaatiota ja kiinnostusta sekä opiskelijan aikaisempia opintoja koskevat kysymykset, joiden perusteella olimme ajatelleet tarvittaessa karsia hakijoita valintahaastatteluun. Näiden taustakysymysten perusteella selkeästi merkillepantavaa oli, että valtaosalla hakijoista oli aikaisempia korkeakouluopintoja ja usein talouden ja hallinnon alan aikaisempia korkeakouluopintoja.

Ukrainalaisten tilanne Suomessa

Koulutuksen kohderyhmänä olivat ne ukrainalaiset, jotka olivat saaneet tilapäisen oleskeluluvan Suomessa, koska olivat paenneet Ukrainasta sotaa. Oma haasteensa tässä ryhmässä ja sen koulutukseen hakeutumisessa voi olla myös ryhmän ihmisten elämäntilanne. He ovat paenneet omasta kodistaan ja kotimaastaan tuntemattomaan maahan, koska heidän kotimaahansa on hyökätty.

Pakolaiset ovat saattaneet joutua kohtaamaan kotimaassaan traumatisoivia tilanteita ja tämän koulutuksen kohderyhmä on paennut nimenomaisesti sotaa omasta kotimaastaan. He ovat voineet myös kohdata erilaisia väkivallan tekijöitä, kidutusta, seksuaalista väkivaltaa ja kuolemaa. Ukrainassa koettujen tapahtumien lisäksi ylipäätään kotimaastaan pakeneminen on suuri riski psyykkiselle hyvinvoinnille. Pakolaiset eivät useinkaan ole voineet suunnitella lähtöään, vaan pako on voinut tapahtua yhdessä yössä, kuten ainakin uutislähetysten perusteella vaikutti Ukrainassa tapahtuneen. Lähtijöillä ei ole välttämättä tietoa, millainen heidän pakomatkinsa tulee olemaan, mihin he ovat menossa, miten he sinne pääsevät, jos pääsevät ja mihin he lopulta päätyvät. Matkassa on monenlaisia stressitekijöitä ja vaaran paikkoja.

Lisäksi turvapaikan hakuvaihe tai tässä tapauksessa tilapäisen suojan hakuvaihe on sekin stressaavaa. Henkilö ei tiedä, miten hänen käy ja monet tutut asiat ympäriltä ovat kadonneet. Hänellä voi olla myös suuri huoli kotimaahan jääneistä ystävistä ja sukulaisista. Tietyissä mielessä juuri tämän meidänkin koulutukseemme kaltainen koulutus voi myös tukea Ukrainasta panneiden henkilöiden hyvinvointia. Olemme tarjonneet heille

osana koulutusta myös suomen kielen opintoja, ja he ovat päässeet tutustumaan erilaisiin asioihin Suomessa. Opinnot voivat omalta osaltaan olla tukemassa henkilön minäpystyvyyttä ja auttaa sitä myöten omaa olotilaa ja mielenterveyttä. (Castaneda ym. 2018, 50–52.)

Johtuen tästä pakolaisuuden tuomasta epävarmuudesta ja myös yleisestä tilanteen epävarmuudesta (kuinka pitkään Venäjän hyökkäys tulee kokonaisuudessaan kestämaan ja milloin kotimaahan paluu voisi olla mahdollista), voi tällä kohderyhmällä olla erilaisia haasteita opintoihin hakeutumisessa ja opintoihin sitoutumisessa kuin Suomessa pysyvästi asuvilla. Toisaalta kuten yllä kuvasin, niin opinnot voivat olla tälle kohderyhmälle mielenterveyttä tukevia asioita. Ne voivat tuoda päiviin ja viikkoihin sisältöä ja rytmiä sekä myös tuttuutta, sillä suuri osa koulutukseen hakeneista oli jo suorittanut korkeakouluopintoja.

Pohdintaa

Opiskelijarekrytointi oli haasteellista, sillä tämän koulutuksen opiskelijat olivat ennakkoon tiukasti rajattu ryhmä (tilapäisen suojelun piirissä olevia ukrainalaisia). Lisäksi he ovat haastavassa elämäntilanteessa. He ovat joutuneet pakenemaan omasta kotimaastaan ja heidän elämäntilanteensa on äärettömän epävarmaa. Suuri osa todennäköisesti olisi valmis lähtemään takaisin kotimaahansa, kun se on mahdollista. Jokunen opiskelija meiltä lähtikin keväällä takaisin Ukrainaan. Myös heidän kertomuksissaan opintojen aikana tuli ilmi, että heitä kiinnostaa kotiinpaluu ja ehkä opintojen hyödyntäminen Ukrainassa tai ainakin Ukrainan hyväksi.

Kohdejoukko on myös pieni ja ehkä alussa olimme turhankin varovaisia siinä, että emme ottaneet sosiaalista mediaa yhdeksi potentiaalisesti markkinointikanavaksi. Nyt eletään kuitenkin 2020-lukua ja lähes kaikilla on jollain laitteella pääsy verkkoon ja suuri osa ihmisistä on sosiaalisessa mediassa.

Lähteet:

Alho, R.; Eronen, E.; Palkkala, M.; Penttilä, A.; Simonen, J.; Välimäki, M. & Väyrynen, T. 2022. Katsaus: Ukrainalaiset Suomessa 2022. E2 Tutkimus. Sisäministeriö. Sitra. Viitattu 24.10.2023. <https://intermin.fi/documents/1410869/3723668/Ukrainalaiset+Suomessa+-katsaus.pdf>

Castaneda, A. E.; Mäki-Opas, J.; Jokela, S.; Kivi, N.; Lähtenmäki, M.; Miettinen, T.; Nieminen, S.; Santalahti P. & PALOMA-asiantuntijaryhmä. 2018. Pakolaisten mielenterveyden tukeminen Suomessa. PALOMA-käsikirja. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Mahmoodi, K.; Kallio-Gerlander, J. & Ahonen, J. 2019. Koulutushanke korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille BisnesAkatemiassa. Teoksessa Mahmoodi, K. & Steenroos-Vuorio, J. (toim.) Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat BisnesAkatemiassa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 253. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 12-18.

Polina Turii

Comparison of higher education studies in Finland and Ukraine

---

Introduction

In Finland, there are continuous investments in the educational system, which has a direct and transparent effect on the quality of education. With the challenges of recent years, it is clear that Finnish universities are more flexible and better adapted to sudden changes than their Ukrainian counterparts. This is influenced by many factors, among which one can highlight:

- organisation of the educational process
- organisation of students' extracurricular activities and benefits.

In a positive scenario, this will contribute to productive and comfortable study conditions for the students. The success of the Finnish government in the academic sector is unconditional. Finnish graduates are desirable in the international labour market, and students receive internships and job offers while studying.

My personal interest lies in the fact that I am a student at T. Shevchenko Kyiv National University in Ukraine (medicine), as well as a student at the Open University in Finland (non-degree business studies at Turku University of Applied Sciences, and medicine at Turku University). I am interested in discussing more of the features and differences of

these universities, which can contribute to the cross-cultural exchange of experience and improvement of educational systems. The focus of this article is on the personal reflection of the practical features of the universities' work from the perspective of students.

Organisation of the educational process.

The quality of the educational process organization is a combination of many factors, which make learning more comfortable for the students. The administrative staff of Turku UAS simplifies technical and organizational issues, as well as document circulation via thoughtfulness and a detailed approach to many tasks. This provides students with the ability to concentrate fully on learning, not on resolving organizational issues.

An example is the use of online data exchange systems. Turku UAS uses the itsLearning learning management system, which facilitates the process of sending tasks and getting feedback, as well as provides greater confidentiality. At Shevchenko KNU, an internal distance learning system is in the development phase. However, there is an online resource called Triton, which can be compared to the Finnish Peppi study information system. In Triton, one may select optional studies, and see which courses they have taken. In addition, there is also some current information available. However, some universities in Ukraine also use self-created programs for internal data exchange. An example of this is an online resource for students and teachers, called Likar, from Bogomolets National Medical University (NMU 2021), which can be compared to a combination of itsLearning and Peppi.

Another advantage of Finnish universities is the open access of students to the latest data and tools used for learning. Examples of this are the opportunity for students to access the Webropol questionnaire tool and the many possibilities offered by the modern university library. All this increases the quality of education, helps students to be up to date with innovations, and to be ready for modern challenges after graduation.

One of the main disadvantages of Ukraine's educational system is a division into hierarchical groups within the university, which is a common feature in many non-European countries. This is showcased in the communication between students and teachers. T. Shevchenko KNU uses a student-head("elger")-teacher system. The headman("elger") is a volunteer student who becomes a connecting link between different

hierarchical levels, as well as the person responsible for certain smaller organizational matters regarding the whole group or course.

In the era of global digitalization, the system of mediators in the educational process is gradually being terminated, but at the moment, it is still present. This is explained by the shortcomings of online services for distance learning and the absence of regulatory documents in Ukraine. Under the influence of European culture and the expansion of the normative framework of business communication, Ukrainian students are now gradually getting out of the system of inequality between the students and the administrative and teaching staff, finally having the right to influence matters.

Organisation of extracurricular students` activities and benefits.

Based on my observations, Finnish students are quite protected from financial difficulties due to many student benefits, coverage of medical services, and a dormitory. There are also widely developed internship programs that allow students to gain work experience in international companies. In contrast, Ukrainian students belong to the financially most vulnerable population group. However, there is a system of financial incentives in Ukrainian universities: you can receive a scholarship for high academic success (MON 2023 'Student scholarships'). The receipt of a scholarship may also be granted for high extracurricular achievements, for example, participating in sports Olympiads.

Conclusion

Finland and Ukraine are among the member countries of the Bologna process, but the difference in their educational sectors is quite noticeable. The high quality of education, wide opportunities for internships and studies around the world, and high-quality implementation of the Bologna process make Finnish students more desirable in the international labour market and guarantee motivated graduates' employment and a high standard of living.

The lagging of Ukraine's academic sector from European standards is explained by the lack of funding and the absence of regulatory documents and responsible departments.

However, with the acquisition of the status of a candidate country for membership of the EU, Ukraine has accelerated the necessary changes in the academic sphere. A massive transformation of education is taking place due to the approximation of the Ukrainian system to European standards, which includes, e.g., providing more freedom to students, greater academic control, regulation of the amount of contact teaching and independent work (MON 2023 'Development of individual educational pathways...').

So, in closing, one can say that the Ukrainian education system is one that fully corresponds with the system of a developing country. Ukraine is experiencing a reform boom and large-scale changes are happening in the educational system and the organization of universities. On the other hand, Finland has long established itself as a country with a very high level of education, confirming this every year.

References

Ministry of Education and Science of Ukraine 2023. 'Development of individual educational pathways and improvement of the educational process in higher education – the government offers a draft law for consideration by the supreme council'. mon.gov.ua. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/rozvitok-individualnih-osvitnih-trayektorij-ta-vdoskonalennya-osvitnogo-procesu-u-vishij-osviti-uryad-proponuye-proyekt-zakonu-na-rozglyad-verhovnoyi-radi>

Ministry of Education and Science of Ukraine 2023. 'Student scholarships'. mon.gov.ua. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/studentski-stipendiji>

Bogomolets National Medical University 2021. 'Information on the operation of the LIKAR_NMU distance learning platform'. Nmuofficial. Available at: https://nmuofficial.com/news/pro-organizatsiyu-navchannya-studentiv-na-platforni-dystantsijnogo-navchannya-likar_nmu/

Hanna Kirjavainen

Verkostoitumisen merkitys maahan muuttaneille

Verkostoitumisesta puhutaan paljon ja sen merkitystä korostetaan. Aina ei kuitenkaan ole läheskään selvää, mitä termillä tarkoitetaan. Tässä artikkelissa verkostoituminen ymmärretään suhteiden luomisena ja ylläpitämisenä. Yhteydenpito jo entuudestaan tuttuihin henkilöihin on vähintään yhtä tärkeää kuin uusiin ihmisiin tutustuminen, ja olemassa olevien suhteiden vähittäinen syventäminen on oleellinen osa verkostojen hoitoa. Verkostojen luomiseen tarvitaan kärsivällisyyttä ja vaivannäköä, sillä verkostot eivät muodostu itsestään. Myös vastavuoroisuus ja avun tarjoaminen muille on tärkeää (Kirjavainen ym. 2023).

Nykyisin suuri merkitys on myös digitaalisella verkostoitumisella: postauksilla, niiden kommentoinneilla ja kontaktipyynnöillä, jotka toteutuvat sosiaalisen median kanavilla, erityisesti LinkedInissä, sekä etätapahtumiin osallistumisella. Digitaalinen verkostoituminen on nopeaa, helppoa, edullista ja paikkaan sitomatonta. Netti tarjoaa myös mahdollisuuksia verkostoitua kansainvälisesti ja erilaisista sosiaalisen median vertaisryhmistä voi saada tukea sekä käytännön neuvoja muilta vastaavassa tilanteissa olevilta (Jinia, Kirjavainen & Niemi 2023).

Toisaalta verkostojen rakentaminen ja ihmissuhteisiin vaadittavan luottamuksen syntyminen voi olla digitaalisesti hidasta ilman kasvokkaista vuorovaikutusta tai jäädä kaiken kaikkiaan vain pinnalliselle tasolle. Lisäksi sosiaalisen median informaatiotulva on valtava, ja oman viestin esille saaminen voi olla haastavaa. Samoin kontaktipyynnöt tai viestit on helppo jättää huomiotta (Kirjavainen ym. 2023).

Verkostojen luomiseen kannattaa panostaa

Maahan muuttaneelle sosiaaliset verkostot tarjoavat informaatiota yhteiskunnasta, sen toiminnasta ja palveluista sekä työelämästä. Sosiaaliset verkostot ovat osa ihmisen sosiaalista pääomaa (Coleman 1988). Vahvalla sosiaalisella pääomalla on myönteisiä vaikutuksia ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Hyvinvointivaikutusten lisäksi verkostoilla on suuri vaikutus myös työllistymiselle. Suomessa suuri osa työpaikoista täytetään tuttavuuksien ja verkostojen kautta, eikä läheskään kaikista ilmoiteta julkisesti. Sitran tutkimuksen (2016) mukaan vain joka neljäs suomalainen on työllistynyt avointa työpaikkaa hakemalla.

Verkostojen tärkeys ei rajoitu vain työnhakuvaiheeseen, vaan niitä tarvitaan myös työelämässä, työuralla etenemisessä ja ammatillisessa kehittämisessä. Suomen kaltaisessa pienessä maassa tieto ja juurut kulkevat nopeasti, mutta toisaalta oman alan ammattilaisiin tutustuminen voi sujua joutuisasti piirien ollessa pienet. (Kirjavainen ym. 2023).

Uuteen maahan asettauduttaessa on siis tärkeää tutustua ihmisiin ja luoda verkostoja. Tutkimuksissa on todettu verkostoitumisen olevan tärkein tekijä maahanmuuttajan taloudelliseen ja sosiaaliseen menestykseen (Hillgren ym. 2021). Ammatillisten verkostojen löytäminen ei kuitenkaan välttämättä ole helppoa. Verkostoja on, mutta ne saattavat muodostua ainoastaan muista maahan muuttaneista tai sijaita muissa maissa.

Syitä verkostoitumisen hankaluuteen uudessa kotimaassa ovat muun muassa puutteet kielitaidossa sekä kulttuurierot. Työttömän verkostoituminen on keskimäärin hankalampaa kuin työllisen. Lisäksi Suomessa paikallisiin tutustuminen koetaan hankalaksi. Yhteyksien luominen kantaväestöön on kuitenkin erityisen tärkeää työllistymisen kannalta: tarvitaan kontakteja, jotka tuntevat yhteiskuntaa, työllistävät ja ovat ”sisällä” paikallisessa työelämässä.

DigiMESH vastasi maahanmuuttajien tarpeisiin

Turun ammattikorkeakoulun DigiMESH- ja UKRA-hankkeissa on pyritty vastaamaan maahanmuuttajien puutteellisiin verkostoihin eri keinoin, joista kerron seuraavaksi.

DigiMESH-hankkeessa (Euroopan Sosiaalirahasto, 2022–2023) parannettiin korkeakoulutettujen maahanmuuttajien mahdollisuuksia löytää koulutustaan vastaavaa työtä Suomessa kehittämällä digitaalista verkostoitumista (DigiMESH-nettisivut www.digimesh.turkuamk.fi). Hanke sai alkunsa kuultuamme monilta kansainvälisiltä osajilta kokemuksia siitä, miten vaikeaksi he kokivat verkostoitumisen Suomessa. Ilman työn

tai koulutuksen tarjoamia mahdollisuuksia monet kokivat kantäväestöön tutustumisen suorastaan mahdottomaksi. Koronapandemia huononsi tilannetta entisestään, kun esimerkiksi erilaiset tapahtumat siirrettiin nettiin ja samalla myös työllisyystilanne huononi.

DigiMESH tuotti ”Digital Networking Towards Job Market”-nimisen viiden opintopisteen laajuisen MOOCin (Massive Open Online Course), jossa verkostoitumista käsiteltiin eri näkökulmista. Kurssi sisältää sekä teorian tietoa että käytännön harjoitteita. MOOC-kursseja pilotoitiin keväällä 2023 sekä Turun että Tampereen ammattikorkeakoulussa noin seitsemänkymmenen, pääosin kansainvälisen, opiskelijan voimin. Palaute kurssista oli molemmissa korkeakouluissa hyvin myönteistä: osallistujat kokivat kurssin sisältämän informaation ja harjoitteet mielekkäiksi ja totesivat tarvitsevansa aiheesta sen tarjoama lisätietoa (Jinia ym. 2023).

“After learning Unit 1, I clearly understood how to start establishing the network in Finland. And also get a lot of valuable tools. The most important thing is that I got motivation from the information, videos and blogs. Just step by step, try to do it. This unit is helpful.”

“The sources and materials, instructions in the unit are really helpful for me, help changing my mind-set towards networking. The questions in the exercises are relatable and help me reflect on what the application of the theory in practice, to push me to find the answers for the question “how I can apply these interesting instructions in practice”. With this course, I have pushed myself from the reluctant and start to connect with other, having my first voluntary work this week.”

”Digital Networking Towards Job Market” on kaikille avoin ja löytyy DigiCampus-alustalta alkuvuodesta 2024 alkaen. Siitä on mahdollista suorittaa myös osia, tai tutustua pelkkiin materiaaleihin, kuten artikkeleihin ja videoihin, jotka löytyvät myös DigiMESHin nettisivuilta.

Yritykset ja kansainväliset osaajat yhteen yhteistyötapahtumissa

DigiMESH-hanke järjesti myös monenlaisia tapahtumia, joista osassa pääroolissa olivat yritys yhteistyökumppanit. Yhteistyötapahtumissa lähensimme yrityksiä ja kansainvälisiä osaajia toisiinsa tarjoamalla luontevan areenan yhtäältä yrityksille esitellä tarjolla olevia uramahdollisuuksia, ja toisaalta kansainvälisille osaajille mahdollisuuden kertoa osaamisestaan. Tapahtumat olivat alakohtaisia, ja niitä järjestettiin muun muassa IT- ja teknologia-aloilla sekä sosiaali- ja terveysalalla.

Lisäksi organisoimme verkostoitumistapahtumia yhteistyössä erilaisten järjestöjen kanssa. Tapahtumissa oli yleensä aiheeseen liittyvä alustus, jonka jälkeen osallistujat pääsivät verkostoitumaan toistensa kanssa. Verkostoitumisosuus oli fasilitoitu ja testasimme siinä erilaisia menetelmiä, kuten ”verkostoitumisen pikadeitit”. DigiMESH ja UKRA-hankkeet järjestivät myös yhteistyönä yhden tapahtuman, jossa maahanmuuttajataustainen yrittäjä kertoi oman tarinansa, miten luoda verkostoja ja menestyvä yritys Suomessa.

Pidimme tärkeänä sitä, että tapahtumissamme olisi mahdollisuuksien mukaan sekä maahan muuttaneita että kantasuomalaisia. Turhan usein tapahtumiin osallistuu edustajia vain toisesta ryhmästä; suomenkielisiin tapahtumiin ei voi osallistua ilman kielitaitoa, kun taas englanniksi järjestettyihin tilaisuuksiin kantasuomalaiset eivät välttämättä hakeudu.

Järjestimme myös useita koulutuksia aiheeseen liittyen. Erityisesti LinkedIniin keskittyvät koulutukset olivat suosittuja, mikä ei ole ihme ottaen huomioon alustan suosion amatillisessa verkostoitumisessa. Myös LinkedInissä, kuten kaikessa verkostoitumisessa, oma aktiivisuus ja vuorovaikutus ovat tärkeitä.

Käsikirjat ammattilaisten apuna

Koimme DigiMESH-hankkeessa tärkeäksi luoda materiaalia myös maahanmuuttajia ohjaaville ammattilaisille. Verkostoitumisen merkitystä työllistymisessä korostetaan usein pysähtymättä miettimään sen enempää, mitä verkostoituminen oikeastaan käytännössä tarkoittaa ja miten se tapahtuu. Käydyissä keskusteluissa olemme huomanneet käsitteen olevan ohjausalan ammattilaisille etäinen, ja sen konkretisoimista on kaivattu.

Teimme kaksi käsikirjaa, joista toinen oli suunnattu korkeakoulutettuja maahanmuuttajia työ- ja urakysymyksissä ohjaaville tahoille, joita työskentelee esimerkiksi kaupunkien International Houseissa, korkeakouluissa ja TE-toimistossa. Toinen käsikirja käsittelee onnistuneen etätapahtuman järjestämistä, ja se on tarkoitettu erilaisille etätapahtumia järjestäville organisaatioille kuten järjestöille ja julkiselle sektorille. Kokeilemistamme tapahtumista ja niissä käytetyistä menetelmistä kerätyt opit on tiivistetty tapahtumamalleiksi ja menetelmäkorteiksi. Molemmista voi helposti ja nopeasti löytää ideoita omaan etätapahtumaansa. Kaikki nämä materiaalit löytyvät DigiMESHin nettisivuilta.

UKRA verkostoja luomassa

UKRA (OKM, 2022–2024) -hankkeen liiketalouden opiskelijat olivat olleet vasta lyhyen aikaa Suomessa, joten päätimme keskittyä matalan kynnyksen tutustumiseen suomalaiseen työelämään. Teimme opiskelijoiden kanssa paljon vierailuja työllisyys- ja yrittäjyyspalveluja tarjoaviin organisaatioihin kuten Turun International Houseen ja Turku Business Regioniin. Molemmista saimme hyviä vinkkejä sellaisiin paikallisiin verkostoihin, jotka sopivat osallistujien kiinnostuksen kohteisiin. Esimerkiksi Turku Business Regionin SparkUpissa kokoontuu säännöllisesti monen eri alan osaajien verkostoja. Osallistujat kokivat vierailut mielekkäiksi ja osa heistä sopi jatkokäyntejä näiden palvelujen asiantuntijoiden luokse sekä suunnitteli vierailevansa myös verkostojen tapamisissa.

Lisäksi onnistuimme sopimaan useita vierailukäyntejä paikallisiin yrityksiin. Näihin kuuluivat Meyer Turku ja Sandvik. Yritysten edustajat kertoivat tarjoamistaan työllistymismahdollisuuksista ja esittelivät yritysten tiloja ja käytännön työtä. Osallistujilla oli yrityksille paljon konkreettisia kysymyksiä työllistymiseen liittyen. Esimerkiksi työkokemuksen soveltuvuudesta keskusteltiin, sillä Ukrainassa paljon työllistävä maataloussektori ei ole Suomessa kovin suuri. Lisäksi kielen merkitys mietitytti monia. Vierailukohteina olleet yritykset suhtautuivat ennakkoluulottomasti puutteelliseen suomen kielen taitoon ja kertoivat käyttävänsä työkielenä englantia.

Lopuksi

Sekä DigiMESH- että UKRA-hankkeet osoittivat tarpeen lisätä verkostoitumiseen liittyvää osaamista ja suoria kontakteja työnantajien ja maahan muuttaneiden välillä. Hankkeissa kontaktoidut yritykset suhtautuivat yhteistyöhön hyvin myönteisesti. Toisaalta hankkeisiin valikoitui kulttuuriseen moninaisuuteen ylipäänsä myönteisesti suhtautuvia yrityksiä, joten tärkeää olisi miettiä, miten kohtaamisia saataisiin aikaan laajemman työnantajajoukon kanssa. Kansainväliset osaajat tuovat mukanaan paitsi kaivattua työvoimaa väestön vanhetessa, myös paljon innovaatiopotentiaalia ja kansainvälistymismahdollisuuksia.

Lähteet

Coleman, J. 1988. Social Capital in the Creation of Human Capital. American Journal of Sociology 94 Supplement: S95-S120.

DigiMESH-nettisivut. Viitattu 25.10.2023 <https://digimesh.turkuamk.fi/>.

Hillgren, E., Peltola, J., Yilmaz, F., Jinia, N. J. & Koivula, U-M. 2021. Networking To Work: Introduction to The New Models for Integrating Immigrants in Belgium and Finland. Horizon Insights, 2021:2, pp. 11–19.

Jinia, N. J., Kirjavainen, H. & Niemi, M. 2023. Massive Open Online Course (MOOC) as Immigrants' Tool for Networking and Integration. Journal of Finnish Universities of Applied Sciences 3/2023. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Kirjavainen, H., Peltola, J., Yli-Mattila, E., Terkola, T., Putrus, F., Mattus, M., Raitmaa, S. & Puukka, N. 2023. Digiverkostot haltuun – digitaalisen verkostoitumisen käsikirja ohjausalan ammattilaisille. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Erkki Kaila, Päivi Oliva ja Kimmo Tarkkanen

ICT-alan koulutusta yhteistyössä Turussa – Open Programming and Database Courses -hanke

---

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi syksyllä 2022 Turun yliopistolle ja Turun ammatikorkeakoululle harkinnanvaraisen erityisavustuksen korkeakoulujen tilapäistä suojelua saavien koulutustarjonnan kehittämiseen. Korkeakoulujen yhteisesti koordinoimassa ”Open Programming and Database Courses” -hankkeessa kehitetään englanninkielisiä ICT-alan kursseja. Opetus on osallistujille maksutonta, ja vaikka hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä ovat tilapäistä suojelua saavat, voivat kursseille osallistua kaikki aiheesta kiinnostuneet. Tarkoituksena on vahvistaa osallistujien ICT-osaamista erityisesti ohjelmointi- ja tietokantaosaamisen alalla, ja samalla edistää heidän työllistymismahdollisuuksiaan ja integroitumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Hanke alkoi keväällä 2023 ja jatkuu kevään 2025 loppuun.

ICT-alan osaajista on pulaa Suomessa ja muualla Euroopassa. ICT-osaaminen on tärkeässä roolissa varsinaisten IT-alan tutkintojen lisäksi myös muissa tutkinnoissa, esimerkiksi kauppatieteen, terveysteknologian tai analytiikan aloilla. Kokonaisen tutkinnon tai muun kurssikokonaisuuden hyödyntäminen osana muuta tutkintoa voi kuitenkin olla hankalaa. Tämän vuoksi hankkeen suunnitteluvaiheessa koettiin, että on hyvä tarjota

opiskelijoille valikoima ICT-alan englanninkielisiä kursseja, joista opiskelija voi ohjatusti rakentaa omiin tarpeisiinsa sopivan kokonaisuuden. Koska erityisesti tilapäistä suojelua saavien tilanne voi muuttua hyvinkin nopeasti, opetukseen osallistumista tulee voida jatkaa joustavasti myös Suomen ulkopuolelta myöhemmin. Kurssitarjonnan tulisi myös palvella tulevaisuudessa avoimien opintojen lisäksi korkeakoulujen oman englanninkielisen opetuksen kehittämistarpeita.

Monipuolinen kurssivalikoima

Kurssivalikoima rakennettiin sellaiseksi, että se tukee mahdollisimman hyvin eri vaiheissa olevia ICT-alan opinnoista kiinnostuneita opiskelijoita. Kurssien suorittamisen voi aloittaa ilman aikaisempaa kokemusta, mutta osa kursseista sopii myös sellaisille opiskelijoille, jotka ovat aikaisemmin suorittaneet alan opintoja muualla. Kurseja päätettiin lopulta tarjota yhteensä 28 opintopisteen verran. Vaikka kurssit muodostavat yhdessäkin järkevän kokonaisuuden, voi niitä helposti suorittaa oman kiinnostuksen ja tarpeiden mukaan myös yksittäin. Myöhemmin on tarkoitus toteuttaa automaattinen työkalu, jonka avulla opiskelija voi oman kokemuksensa ja kiinnostuksensa mukaisesti valita tarjonnasta helposti itselleen sopivimmat kurssit.

Kurssivalikoimaa muodostaessa oli tarkoituksena hyödyntää osallistuvien korkeakoulujen olemassa olevaa suomenkielistä opintotarjontaa. Ohjelmointiosuuden peruskurssina toimii kurssi Fundamentals of Programming (viisi opintopistettä), jonka Turun yliopisto ja Turun ammattikorkeakoulu toteuttavat ja opettavat yhteistyössä. Kurssilla opetellaan ohjelmoinnin perustaidot Python-ohjelmointikielellä. Tätä peruskurssia tukevat suoraan yliopiston tarjoamat lyhyet apukurssit, joilla tehdään Pythonilla harjoitustyö ja toisaalta opetellaan ohjelmoinnissa olennaisten työkalujen (esimerkiksi versionhallinta ja debuggeri) käyttöä. Rinnakkain ensimmäisen ohjelmointikurssin kanssa voi opiskella ammattikorkeakoulun tarjoamaa tietokantakurssia Design and Use of Relational Databases (viisi opintopistettä), jolla tarkastellaan erityisesti relaatiotietokantojen suunnittelua ja käyttöä.

Peruskurssien jälkeen tarjolla on erilaisia syventäviä ohjelmointikursseja, joista voi valita omiin tarpeisiinsa sopivimmat. Olio-ohjelmointia Java-kielellä voi opiskella kahdella kurssilla, joista ensimmäisellä opetetaan perusteet ja jälkimmäisellä syvällisemmin erilaisia tekniikoita ja niiden käytäntöön soveltamista. Web-ohjelmoinnin kurssilla opiskellaan nykyaikaisessa web-kehityksessä tarvittavia taitoja hyödyntäen muun muassa

JavaScript-ohjelmointikieltä. Kaikkien kurssien sisällöt on suunniteltu siten, että ne tarjoavat teoreettisen tiedon lisäksi runsaasti käytännön osaamista, joka on suoraan sovellettavissa työelämässä. Täydellinen kurssilistaus yksityiskohtineen löytyy hankkeen kotisivuilta, <https://www.utu.fi/en/open-university-studies/courses/programming-and-databases>.

Automaattista arviointia ja etäopetusta

Kaikki kurssit on suunniteltu siten, että niiden opiskelu onnistuu etänä. Jos kurssilla on luentoja, ne pidetään etänä verkossa tai ovat tarjolla videotallenteina. Suurella osalla kursseja varsinaisia luentoja ei kuitenkaan ole, vaan pääpaino on aktiivisessa harjoittelussa. Ohjelmointia pidetään yleisesti taitona, jonka oppiminen vaatii paljon omatoimista tehtävien tekemistä. Hankkeessa tarjottavat kurssit onkin pyritty rakentamaan siten, että opiskelijat pääsevät mahdollisimman nopeasti harjoittelemaan itse asioita käytännössä. Muu materiaali, esimerkiksi teksti, kuvat, esimerkit, videoluennot jne. tukevat tätä omatoimista harjoittelua. Kurssit pyörivät vielä hankkeen alkuvaiheessa tiettyinä annettuina ajankohtina, mutta ainakin osa kursseista on tarkoitus saada hankkeen aikana toimimaan MOOC-tyyppisinä (Massive Open Online Courses), jolloin niiden suoritus olisi mahdollista koska ja mistä vaan, ajasta ja paikasta riippumatta.

Omaehtoinen tekeminen vaatii kuitenkin käytännössä jonkinlaista automaattista arviointia. Kurseilla käytetään pääasiallisena työkaluna Turun yliopistossa kehitettyä ViLLE-oppimisjärjestelmää. ViLLEssä opiskelijat voivat palauttaa vastauksia tehtäviin verkossa koska tahansa. Järjestelmä arvioi automaattisesti tehtävän oikeellisuuden ja antaa siitä välittömästi palautetta. Mitä tahansa tehtävää voi yrittää niin monta kertaa kuin haluaa, eikä uusintayrityksistä rankaista esimerkiksi pisteiden menetyksellä. Tarkoituksena on rohkaista opiskelijoita jatkamaan niin kauan, että ratkaisu löytyy ja toisaalta myös korostaa ohjelmoinnin yleistä iteratiivista prosessia, johon kuuluu olennaisesti ohjelman testaus ja virheiden korjaus.

Omatoiminen tehtävien tekeminen ei kuitenkaan saa tarkoittaa, että opiskelijat olisi jätetty kokonaan omilleen. Kurseilla hyödynnetään Discord-keskusteluympäristöä ohjauksen apuvälineenä. Kurssin omalla Discord-palvelimella opiskelijat voivat kysyä tehtävistä tai muista materiaaleista käytännössä koska vaan. Hankkeeseen osallistuvat opettajat ja ohjaajat molemmista korkeakouluista vastailevat kysymyksiin mahdollisimman

nopeasti. Usein kysymykseen ehtii vastamaan myös joku muu opiskelija – verkossa toimiva vertaistuki onkin tärkeä apuväline erityisesti verkkokursseilla, jossa opiskelijat eivät helposti voi verkostoitua samoissa tiloissa. Discord-palvelimelle voi rekisteröityä nimimerkillä, minkä tarkoituksena on entisestään madaltaa kynnystä kysymiselle. Opettajat ja ohjaajat käyttävät palvelimella toki koko nimiään.

Ensimmäiset kokemukset hankkeesta

Hanke alkoi kahden kurssin osalta keväällä 2023. Aluksi julkaistiin ohjelmoinnin peruskurssi ja heti sen perään tietokantakurssi. Kurssien toiset toteutukset käynnistyivät syksyllä 2023, ja ennen joulua on tarkoitus aloittaa vielä kolme kurssia lisää. Täysipainoisesti hankkeen on tarkoitus olla toiminnassa kesään 2024 mennessä; tällöin opiskelijoilla on siis käytössään kaikki seitsemän kurssia.

Kurssin Fundamentals of Programming ensimmäisen toteutuksen aloitti kaikkiaan 49 opiskelijaa, mitä voidaan melko vähäiseen markkinointiin nähden pitää hyvänä määränä. 39 opiskelijaa palautti vähintään yhden tehtävän kurssialustalla, ja lopulta kurssin suoritti hyväksytysti 21 opiskelijaa. Yleisesti avointen verkkokurssien suoritusprosentit ovat hyvin pieniä, joten suoritusprosenttia voidaan pitää kohtuullisen onnistuneena. Ohjelmointikurssin toinen toteutus alkoi syyskuussa 2023, ja on kerännyt kirjoitushetkeen mennessä 118 ilmoittautunutta, joista 31 opiskelijaa on tilapäisen suojelun piirissä.

Kurssin Design and Use of Relational Databases ensimmäisen toteutukseen ilmoittautui kaikkiaan 44 opiskelijaa. Heistä 10 oli tilapäisen suojelun piirissä. Ilmoittautuneista 36 opiskelijaa lopulta rekisteröityi ViLLE-alustalle, ja heistä yhteensä 23 opiskelijaa palautti ViLLEssä vähintään yhden kurssitehtävän. Kurssin suoritti määräaikaan 15.8.2023 mennessä yhteensä 10 opiskelijaa. Suorittaneiden keskimääräinen ViLLE:n käyttöaika oli noin 60 tuntia. Tietokantakurssin uusi ja paranneltu toteutus käynnistyi 23.10.2023 jatkuen kevääseen 2024. Ilmoittautuneita on kirjoitushetkellä yhteensä 102, joista 20 on tilapäisen suojelun piirissä.

Opettajien ja ohjaajien kokemuksen perusteella ensimmäiset kurssitoteutukset onnistuivat melko hyvin. Koska kurssimateriaali oli käännetty (ja osittain muokattu) varta vasten toteutuksia varten, löytyi siitä jonkin verran pieniä virheitä ja puutteita. Nämä saatiin kuitenkin korjattua nopeasti heti niiden löydyttyä, eivätkä ne varsinaisesti vaikuttaneet kurssien kokonaissuoritukseen. Opiskelijat tuntuivat olevan kursseilla erinomaisella asenteella, ja keskustelu kurssien Discord-palvelimella oli hyvin vilkasta. Osa opiskelijoista itse asiassa jopa toivoi, että materiaalia ja tehtäviä julkaistaisiin lisää ja nopeammin kuin mitä alkuperäisten aikataulujen puitteissa oli alun perin ajateltu. Yhteensä Discordin keskustelualueille on rekisteröitynyt 84 opiskelijaa.

Tietokantakurssin verkkototeutuksen luomisessa suurin työmäärä aiheutui sekä käännöstyöstä että tehtävien suunnittelusta verkkoalustalle sopivaksi. Erityisesti graafisia tietokannan suunnittelutehtäviä oli haastava muokata ViLLEn tehtävätyyppien mukaisiksi ja automaattisesti tarkastettaviksi. Tämä näkyi myös ensimmäisestä toteutuksesta kerätyssä palautteessa:

“I struggled a little bit with the task descriptions (sometimes they were unclear). Also, due to the fact that I did not have any experience with databases, the part about the DB design was quite challenging.”

Toisaalta kurssia pidettiin myös opettavaisena ja hyödyllisenä:

“However, I would like to stress that the course was amazingly useful and I learned A LOT. I want to thank all the tutors and authors of the course and express my deep respect and appreciation for them and their work.”

Yhteistyö Turun yliopiston ja Turun ammattikorkeakoulun välillä on hankkeessa toiminut saumattomasti. Hanke toivottavasti poikii lisää yhteistyötä myös muuhun opetukseen liittyen. Turun avoin yliopisto on mukana hankkeessa koordinoiden esimerkiksi opiskelijoiden rekisteröitymisiä, opintopisteiden kirjaamisia ja todistuksia, ja myös näissä asioissa yhteistyö Avoimen ammattikorkeakoulun kanssa on toiminut erittäin hyvin. Kahden korkeakoulun erilaiset käytännöt eivät käytännössä näy opiskelijoille millään tavalla, vaan opintojen aloitus ja suoritus on saatu pidettyä vaivattomana.

Kurssien hallinnointiin liittyen opiskelijoilta tuli muutamia kysymyksiä, jotka liittyivät lähinnä opiskeluoikeuksien päättymiseen, virheellisiin kontaktiosoitteisiin, suoritustodistusten toimittamiseen sekä suomalaisten pankkitunnusten puuttumiseen. Esimerkiksi osa opiskelijoiden kyselyistä ohjautui kurssia toteuttavan korkeakoulun sijaan toisen korkeakoulun yhteydenottokanaviin, mutta nämä saatiin nopeasti ohjattua oikeille henkilöille. Tietokantakurssin ensimmäinen toteutus jatkui heinäkuun yli toiselle lukuvuodelle, mistä syystä opiskeluoikeudet päättyivät osalla kesken kurssin. Suoritus edellytti uudelleen ilmoittautumisen. Suoritustodistusten toimittamiseen tarjottiin useita kanavia, kuten kunkin korkeakoulun oma Peppi-järjestelmä, kansallinen OmaOpintopolku-palvelu sekä suoratoimitus sähköpostitse. Ulkomaisilla osallistujilla ei ole suomalaisia pankkitunnuksia, joita edellä mainituissa palveluissa tarjotaan erääksi kirjautumisvaihtoehdoksi, mikä synnytti myös hämmennystä ja kysymyksiä. Näistä vaihtoehdoista tiedottamiseen ja käytännön ohjeistukseen kannattaakin panostaa hyvissä ajoin jo kurssin aikana, millä voisi vähentää opiskelijoiden kysymysten ja yhteydenottojen määrää kurssin loputtua.

Hankkeen kokonaisuunnistumista voidaan arvioida paremmin sitten, kun kaikki kurssit on saatu julkaistua ja kun nähdään, miten hyvin osallistujia saadaan myös tuleville kursseille ja kurssi-instansseille. Joka tapauksessa hanke on käynnistynyt erittäin hyvin niin kurssien toteutuksen kuin osallistujienkin kannalta. On selvää, että vastaavalle avoimelle opetukselle on tarvetta, eikä näytä siltä, että tarve olisi vähenemässä tulevaisuudessa, päinvastoin. On tärkeää, että Turun alueen korkeakoulut pystyvät jatkossakin yhteistyössä vastaamaan tähän tarpeeseen.

Tiina Hirard ja Elina Karaus

Täydentävää osaamista ja verkostoja työelämään korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille

---

Väestön kasvu on ollut Suomessa maahanmuuton varassa jo noin kymmenen viime vuoden ajan (Tilastokeskus 2020). Suomeen muutetaan useista eri syistä ja usein myös opiskelun vuoksi. Korkeakoulut pyrkivät kasvattamaan ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän nykyisestä jopa kolminkertaiseksi vuoteen 2030 mennessä (Valtioneuvosto 2021a). Ulkomaalaisille opiskelijoille tarjotaan aikaisempaa enemmän englanninkielisiä tutkintokoulutuksia, mutta muunlainen englanninkielinen koulutustarjonta on toistaiseksi vielä melko vähäistä.

Jatkuvan oppimisen mahdollistaminen korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille

Jos Suomeen muuttava henkilö on jo suorittanut korkeakoulututkinnon, hänen tavoitteenaan ei välttämättä ole eikä hänen aina ole tarkoituksenmukaistakaan suorittaa Suomessa uutta tutkintoa. Korkeakouluilla ei kuitenkaan ole vakiintunutta, työllistymistä

tukevaa opintotarjontaa sellaisille Suomeen muuttaville henkilöille, joilla on jo korkeakoulututkinto. Sen lisäksi, että kyseiselle kohderyhmälle tarjotaan esimerkiksi suomen kielen opintoja, korkeakoulut voisivat tukea vahvemmin korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien urapolkuja ja siirtymiä työelämään.

Joissakin korkeakouluissa järjestetään osana avoimen ammattikorkeakoulun opintotarjontaa erilaisia osaaja- ja korkeakouludiplomikoulutuksia. Niitä ei kuitenkaan ole läheskään aina tarjolla englanniksi. Niinpä nämä osaamista täydentävät koulutuskokonaisuudet ovat niiden maahan muuttaneiden saavuttamattomissa, jotka ovat vasta saapuneet Suomeen. Jos suomen kielen taito ei ole vielä kehittynyt riittävästi, opiskelu suomeksi ei ole mahdollista. Esimerkiksi muutamat itäsuomalaiset korkeakoulut ovat järjestäneet 4–6 kuukauden kestoista KAVA – kansainväliset osaajat työelämään -koulutusta, joka tukee työllistymistä asiantuntijatehtäviin Suomessa. Tässäkin koulutuksessa on kuitenkin ollut vaatimuksena keskitason suomen kielen taito. (Karelia-ammattikorkeakoulu.)

Tässä artikkelissa keskitytään esittelemään koulutusmallia, joka on kehitetty nimenomaan korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille. Kehittämistyön taustalla ovat muun muassa OSKE 3 -hankkeen (Maahanmuuttajien osaamiskeskustoiminnan jatkaminen, kehittäminen ja juurruttaminen, OKM 2022–2023) kokemukset ja havainnot siitä, millaiset koulutustarpeet korostuvat International House Turun ohjausasiakkaiden kohdalla. Hankkeessa toteutettuihin osaamiskartoituksiin osallistui lukuvuonna 2022–2023 huomattavasti enemmän englanniksi asioivia kuin suomea puhuvia maahanmuuttajia. Osa heistä on muuttanut Suomeen vasta hiljattain, ja osalla heistä on jo korkeakoulututkinto. Samanlainen asiakasryhmä on noussut selkeästi esiin myös niiden yksittäisten asiakkaiden kohdalla, jotka ovat hakeutuneet Turun ammattikorkeakoulun tarjoaman, maahanmuuttajille suunnatun MOI-ohjauspalvelun asiakkaiksi ja saaneet ohjausta korkeakouluopintoihin hakeutumisessa.

Osaajakoulutus Ukrainasta paenneille

Kun Suomeen saapui alkuvuonna 2022 Ukrainasta sotaa paenneita henkilöitä, valtioneuvosto julkaisi toimenpideohjelman tilapäistä suojelua saavien henkilöiden korkeakoulupolkujen tukemisesta. Tavoitteena oli, että sotaa paenneet henkilöt voisivat jatkaa kesken jääneitä korkeakouluopintojaan Suomessa joko erillisellä opinto-oikeudella tai avoimen korkeakoulutuksen kautta. (Valtioneuvosto 2022.) Vuonna 2022 monet korkeakoulut tarjosivat avoimina opintoina jo olemassa olevia yksittäisiä opintojaksoja, mutta Turun AMK:ssa ryhdyttiin kehittämään laajempaa, kyseiselle kohderyhmälle räätälöityä osaajakoulutusta lukuvuodeksi 2022–2023.

Osaajakoulutuksella mahdollistettiin se, että opiskelijat pääsisivät täydentämään aikaisempaa osaamistaan joustavasti itse valitsemallaan alalla. Lisäksi nähtiin, että osaajakoulutuksessa opiskelijat saivat enemmän tukea suomalaiseen korkeakoulutukseen perehtymisessä ja ohjausta mahdollisiin tutkinto-opintoihin hakeutumisessa kuin yksittäisillä opintojaksoilla. Samalla osaajakoulutus mahdollisti tilapäistä suojelua saavien keskinäisen verkostoitumisen.

Osaajakoulutuksen laajuudeksi määriteltiin kaikkien opiskelijoiden kohdalla 35 opintopistettä, mutta opiskelu perustui jokaisen opiskelijan kohdalla yksilölliseen opiskelusuunnitelmaan. Koulutukseen kuului ainoastaan yksi kaikille yhteinen opintojakso Introduction to higher education studies, minkä lisäksi kukin opiskelija valitsi opintoihinsa oman kielitaitotasonsa mukaisia suomen ja englannin kielen opintoja sekä useita omavalintaisia opintojaksoja jo olemassa olevasta AMK- tai YAMK-tutkintokoulutusten opintotarjonnasta. Osallistuminen tutkintokoulutusten opintojaksototeutuksille mahdollisti verkostoitumisen myös muiden kuin tilapäistä suojelua saavien kanssa ja antoi opiskelijoille hyvän kuvan siitä, millaista on tutkinto-opiskelu suomalaisessa korkeakoulutuksessa.

Osaajakoulutus järjestettiin hybriditoteutuksena, jotta koulutus olisi myös muiden kuin Turun seudulla asuvien saatavilla. Lähellä asuvien oli mahdollista osallistua halutesaan lähiopetukseen, mutta koulutus oli mahdollista suorittaa kokonaisuudessaan myös verkossa. Kauempana asuvien lisäksi etäopiskelu sopi hyvin myös niille Turun seudulla asuville, jotka suorittivat samaan aikaan etäopintoja ukrainalaiseen korkeakouluun. Verkko-opiskelun lisäksi koulutuksen melko suureen hakijamäärään vaikutti todennäköisesti myös koulutuksen monialaisuus eli se, että koulutusta ei rajattu vain tietystä alasta kiinnostuneille.

Opiskelijat kokivat osaajakoulutuksen lisänneen sekä heidän osaamistaan että tietoisuuttaan suomalaisesta korkeakoulutuksesta. Osaajakoulutuksen jälkeen osa opiskelijoista jatkoi korkeakouluopintojaan tutkinto-opiskelijana ja osa puolestaan avoimessa ammattikorkeakoulussa. Erään opiskelijan kohdalla koulutus vahvisti ja tuki opiskelijan jatkosuunnitelmia yrittäjänä. Erilaisista koulutus- ja urapoluista riippumatta opiskelukokemusta pidettiin monin tavoin hyödyllisenä. Yksi opiskelijoista nosti esiin esimerkiksi sen, miten hänen näkemyksensä monikulttuurisuusosaamisesta korkeakoulutuksessa kehittyi koulutuksen aikana (Turun ammattikorkeakoulu 2023).

Verkostoja työelämään – osaajakoulutus korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille

Turun AMK:ssa haluttiin jatkaa Ukrainasta paenneiden koulutuspolkujen tukemista myös lukuvuonna 2023–2024. Samalla haluttiin mahdollistaa osallistuminen edellä kuvatun kaltaiseen osaajakoulutukseen myös muille korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille. Niinpä osaajakoulutuksen kohderyhmää laajennettiin kaikkiin ulkomailta korkeakoulututkinnon tai -opintoja suorittaneisiin maahanmuuttajiin. Lisäksi kohderyhmään sisällytettiin myös Suomessa vieraskielisen korkeakoulututkinnon tai -opintoja suorittaneet ulkomaalaistaustaiset, jotka haluavat vielä täydentää omaa osaamistaan ja saada tukea siirtymässä työelämään.

Erona aikaisempaan, tilapäistä suojelua saaville suunnattuun toteutukseen, uudessa osaajakoulutuksessa haluttiin kehittää vahvasti myös opiskelijoiden työelämä- ja urasuunnittelutaitoja. Uraohjauksen lisäksi osaajakoulutukseen lisättiin uutena elementtinä myös harjoittelu, jonka tavoitteena on oppia etsimään ja hakemaan sopivaa harjoittelu- tai työpaikkaa sekä mahdollistaa verkostoituminen työelämän toimijoiden kanssa. Valtioneuvoston selonteossa (2021b) yhdeksi ulkomaalaistaustaisten työllistymisen tyyppilliseksi haasteeksi on nostettu nimenomaan työllistymistä tukevien verkostojen puute. Sen lisäksi, että maahan muuttaneilla on usein vähemmän työelämäverkostoja, niiden muodostaminen on usein vaikeampaa kuin kantaväestöllä (Hirard & Sevoni-Male 2023).

Lukuvuonna 2023–2024 osaajakoulutus päätettiin järjestää lähitoteutuksena, jotta opiskelijoita voidaan tukea vahvemmin harjoittelupaikan etsimisessä ja hakemisessa Varsinais-Suomen alueella. Samalla tavoitteena on vastata Varsinais-Suomen osaajapulaan hyödyntämällä entistä enemmän myös maahan muuttaneiden osaamista. Heti koulutuksen alkuvaiheessa huomattiin, että lähiopetus lisää myös opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta ja tukee siten verkko-opiskelua vahvemmin heidän keskinäistä verkostoitumistaan.

Yksi uudistus aikaisempaan osaajakoulutukseen verrattuna on myös se, että nykyinen osaajakoulutus toteutetaan kaksikielisenä. Opiskelijan on mahdollista suorittaa koulutus kokonaan englanniksi, kokonaan suomeksi tai osittain molemmilla kielillä. Samalla tuetaan kaikkien opiskelijoiden suomen kielen taidon kehittymistä niin, että jokainen opiskelija osallistuu oman kielitaitotasonsa mukaiselle suomen kielen kurssille tai kursseille. Suomen kielen osaamisen merkitystä korostetaan paitsi työllistymisen myös laajemmin yhteiskuntaan kotoutumisen kannalta.

Työelämätaitoja, verkostoitumista ja urasuunnittelua

Työelämätuntemuksen lisääminen ja verkostoituminen ovat osaajakoulutuksen keskeisiä tavoitteita. Näitä taitoja kehitetään Työelämä- ja urasuunnittelutaidot -opintojaksolla sekä koulutukseen sisältyvässä harjoittelussa. Opiskelijoiden on mahdollista saada myös henkilökohtaista uraohjausta. Uraohjauksessa opiskelijat pääsevät keskustelemaan itselleen tärkeistä omaan uraan ja työllistymiseen liittyvistä asioista, joita opintojaksoilla ei käsitellä tai jotka ovat esimerkiksi liian henkilökohtaisia koko opiskelijaryhmän kesken jaettaviksi.

Työelämä- ja urasuunnittelutaidot -opintojaksolla käsitellään suomalaista työelämää ja -kulttuuria, alueen työelämää, osaamistarpeita nyt ja tulevaisuudessa sekä oman osaamisen ja vahvuuksien tunnistamista ja sanoittamista. Opiskelijat saavat myös ohjausta työnhakuun Suomessa sekä vinkkejä oman verkostonsa kasvattamiseen. Opintojakso koostuu pari- ja ryhmätehtävistä, asiantuntijoiden vierailuista ja yrityskäynneistä. Opiskelijat kirjoittavat myös oppimispäiväkirjaa, jossa he tuovat esiin omia urasuunnitelmiaan ja reflektovat opintojaksolla oppimiaan asioita. Harjoittelussa opiskelijat laajentavat työelämäverkostoaan ja pääsevät toteuttamaan opintojaksolla opittuja asioita käytännössä. Tavoitteena on, että osaajakoulutuksen myötä opiskelijat tulevat tietoisiksi omista tulevaisuuden suunnitelmistaan ja mahdollisuuksistaan sekä siitä, miten he voivat yhdistää jo hankittua osaamista uuteen ja luoda siten itselleen mahdollisimman mielekkään urapolun.

Kiinnittyminen korkeakoulu yhteisöön luo uskoa tulevaisuudensuunnitelmiin

Korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille suunnattu osaajakoulutus on kahden viimeisen lukuvuoden aikana osoittautunut hyväksi toimintamalliksi, joka pyritään jatkossa vakiinnuttamaan osaksi Turun AMK:n vuosittaista opintotarjontaa. Osaajakoulutuksen myötä tarjolla on tutkintokoulutusten lisäksi hakuprosessiltaan kevyempi ja kestoltaan lyhyempi opintokokonaisuus, joka mahdollistaa kohderyhmän etenemisen korkeakouluopintoihin heidän suomen kielen taidostaan riippumatta.

Sen lisäksi, että opiskelijoiden on mahdollista täydentää ja päivittää omaa osaamistaan, osaajakoulutuksella on suuri merkitys myös korkeakoulu yhteisön ovien avaamisessa maahanmuuttajille. Osa opiskelijoista on korostanut sitä, etteivät heidän aikaisemmat

opintonsa Suomessa, esim. kotoutumiskoulutuksessa, ole tarjonneet heille ammattikorkeakoulun kaltaista toimintaympäristöä ja jäsenyyttä asiantuntijayhteisössä. Sen sijaan korkeakoulu yhteisöön kiinnittyminen on tuottanut opiskelijoille kokemuksen siitä, että he ovat löytäneet oman paikkansa akateemisessa maailmassa, johon heidän aikaisempikin osaamisensa linkittyy. Jo se itsessään saa todennäköisesti opiskelijat näkemään omalla urapolullaan aikaisempaa enemmän mahdollisuuksia ja antaa heille motivaatiota asiantuntijatehtävien tavoittelemiseen myös Suomessa.

Lähteet

Hirard, T. & Sevonius-Male, M. 2023. Miksi teemme englanninkielisistä korkeakouluopinnoista saavutettavia ja tarkoituksenmukaisia maahanmuuttajille? Viitattu 9.10.2023 <https://talk.turkuamk.fi/puheenvuoroja/miksi-teemme-englanninkielisista-korkeakouluopinnoista-saavutettavia-ja-tarkoituksenmukaisia-maahanmuuttajille/>.

Karelia-ammattikorkeakoulu. KAVA – kansainväliset osaajat työelämään -koulutus. Saatavilla <https://www.karelia.fi/tyovoimakoulutus/kansainvaliset-osaajat-tyoelamaan-koulutus/>.

Tilastokeskus. 2020. Muuttoliike. Liitekuvio 3, Väkiluvun lisäys, syntyneiden enemmitys ja nettomaahanmuutto 1975–2020. Viitattu 9.10.2023 https://www.stat.fi/til/muutl/2020/muutl_2020_2021-05-12_kuv_003_fi.html.

Turun ammattikorkeakoulu. 2023. What it's like to study as an international student in Finland and at Turku UAS. Viitattu 6.11.2023 <https://www.tuas.fi/en/articles/584/what-its-like-to-study-as-an-international-student-in-finland-and-at-turku-uas/>.

Valtioneuvosto. 2021a. Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:24. Viitattu 9.10.2023 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162995>.

Valtioneuvosto. 2021b. Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista. Viitattu 9.10.2023 https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/VNS_6+2021.pdf.

Valtioneuvosto. 2022. Suomelta toimenpideohjelma ukrainalaisten korkeakouluopiskelijoiden ja tutkijoiden tukemiseksi. Viitattu 9.10.2023 <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/suomelta-toimenpideohjelma-ukrainalaisten-korkeakouluopiskelijoiden-ja-tutkijoiden-tukemiseksi>.

Tiina Hirard

Miten korkeakoulut voivat tukea ulkomaalais-taustaisten opiskelua englanninkielisissä koulutuksissa?

Suomalaiset korkeakoulut haluavat kasvattaa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää, minkä vuoksi myös englanninkielisten tutkintokoulutusten määrä on kasvussa useissa ammattikorkeakouluissa (Valtioneuvosto 2021). Tutkintokoulutusten lisäksi joissakin korkeakouluissa on lähdetty kehittämään myös englanninkielistä jatkuvan oppimisen tarjontaa. Esimerkiksi tilapäistä suojelua saaville henkilöille on järjestetty Valtioneuvoston toimenpideohjelman (2022) mukaisesti erilaisia avoimen ammattikorkeakoulun opintoja. Niiden tavoitteena on mahdollistaa korkeakouluopiskelu Suomessa ja tarvittaessa myös suoritettujen opintojen hyväksiluku osaksi ulkomaista tutkintoa.

Englanninkielisen koulutustarjonnan laajeneminen on toivottavaa, sillä se lisää korkeakoulutuksen saavutettavuutta esimerkiksi edellä mainittujen kohderyhmien kohdalla. Samaan aikaan on kuitenkin tärkeää pohtia sitä, millaisia tukitoimia englanninkielisen koulutustarjonnan rinnalle mahdollisesti tarvitaan. On tärkeää tiedostaa, että kaikkien ulkomaalaistaustaisten englannin kielen taito ei ole riittävä korkeakouluopiskeluun. Kielitaitoon liittyvien tarpeiden lisäksi kohderyhmä saattaa tarvita ohjausta ja tukea myös muunlaisten korkeakouluvalmiuksien kehittämisessä.

Tässä artikkelissa esitellään englanninkielistä korkeakouluopintoihin valmentavaa koulutusta, jossa keskitytään akateemisen englannin kielen taidon sekä muiden korkeakouluopinnoissa tarvittavien opiskelutaitojen kehittämiseen. Lisäksi esitetään suosituksia siitä, miten valmentavaa koulutusta ja sen toimintatapoja voitaisiin hyödyntää korkeakouluissa laajemminkin tukemaan ulkomaalaistaustaisten opiskelua englanniksi myös tutkintokoulutuksissa.

Englannin kielen opinnot korkeakouluopintoihin valmentavassa koulutuksessa

Suomalaisissa korkeakouluissa englanninkieliset tutkintokoulutukset sekä niihin sisältyvät englannin kielen opinnot on tavallisesti suunnattu opiskelijoille, joiden englannin kielen osaaminen on Euroopan neuvoston (2001) määrittelemän eurooppalaisen viitekehyksen taitotasolla B2. Ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden englannin kielen taito ei kuitenkaan aina ole keskimäärin samalla tasolla kuin esimerkiksi suomalaisen koulutusjärjestelmän läpi käyneillä. Englannin kielen taidon kehittäminen taitotasolta B1 tasolle B2 onkin määritelty yhdeksi tärkeimmistä tavoitteista englanninkielisessä korkeakouluopintoihin valmentavassa koulutuksessa (PrepProg 2023).

Englanninkielistä valmentavaa koulutusta kehitetään Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa PrepProg-hankkeessa (2022–2024), johon osallistuu yhteensä yhdeksän suomalaista ammattikorkeakoulua. Hankkeessa laaditaan englanninkieliselle valmentavalle koulutukselle kansalliset opetussuunnitelmasuosituksset sekä järjestetään koulutuksen pilottitoteutus lukuvuonna 2023–2024. Opetussuunnitelmassa korostuvat erityisesti englannin kielen opinnot, joiden osuus on yli kolmasosa koko 30 opintopisteen laajuudesta koulutuksesta (Taulukko 1). Lisäksi englannin kielen taidon kehittymistä tuetaan aktiivisesti myös muilla opintojaksoilla, jotka toteutetaan englanniksi ja joiden yhtenä tavoitteena on perehtyminen englanninkielisiin käsitteisiin esimerkiksi korkeakouluterminologian ja matematiikan osalta. (Turun ammattikorkeakoulu 2023.)

Taulukko 1.

Englanninkielisen korkeakouluopintoihin valmentavan koulutuksen opetussuunnitelman rakenne.

Opintojaksot	Laajuus (30 op)	Ajoitus (kesto 6 kk)					
		valitaan kaikki	syys	loka	marras	joulu	tammi helmi
Yhteiset opinnot	<i>valitaan kaikki</i>						
Valmiudet korkeakouluopintoihin	6	•	•				
Matematiikan valmentavat opinnot	3			•	•	•	•
Englannin kielen valmentavat opinnot	6	•	•	•			
Suomen tai ruotsin kieli	5			•	•	•	
Alakohtaiset/monialaiset opinnot	<i>valitaan 10 op</i>						
Sosiaali- ja terveysala	<i>valitaan kaikki</i>						
Sosiaali- ja terveysala ja englannin kieli 1	5				•	•	
Sosiaali- ja terveysala ja englannin kieli 2	5					•	•
Liiketalouden ala	<i>valitaan kaikki</i>						
Liiketalouden ala ja englannin kieli 1	5			•	•		
Liiketalouden ala ja englannin kieli 2	5					•	•
Tekniikan ala	<i>valitaan kaikki</i>						
Tekniikan ala	5				•	•	•
Tekniikan ala ja englannin kieli	5				•	•	•
Monialaiset opinnot	<i>valitaan kaikki</i>						
Monialainen koulutus- ja urasuunnittelu	5				•	•	•
Monialainen koulutus- ja urasuunnittelu ja englannin kieli	5				•	•	•

Valmentavaan koulutukseen sisältyy yleisiä, kaikille opiskelijoille yhteisiä englannin kielen opintoja, joiden tavoitteet liittyvät esimerkiksi tekstilajien ja tyylin tuntemukseen, lauseen ja tekstin rakentamisen taitoon sekä peruskieliopin hallintaan. Opinnoissa keskitytään sekä kirjallisen että suullisen kielitaidon kehittämiseen ja kiinnitetään samalla huomioita kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin.

Kaikille yhteisten englannin kielen opintojen lisäksi valmentavaan koulutukseen sisältyy myös opiskelijan oman valinnan mukaisia alakohtaisia englannin kielen opintoja. Alakohtaisissa opinnoissa keskitytään erityisesti kyseisen alan käsitteisiin ja perustietoihin, mikä valmentaa opiskelijoita alakohtaisten sisältöjen opiskeluun tulevissa tutkinto-opinnoissa. Samalla tavoitteena on myös oppia ymmärtämään ja hyödyntämään englanninkielistä lähdemateriaalia omassa opiskelussa. Opiskelijat saavat vinkkejä erilaisista lukutekniikoista ja harjoittelevat esimerkiksi tiedonhakua, lähdekriittisyyttä sekä lähteisiin viittaamista.

Valmentava koulutus kehittää myös yleisiä opiskeluvalmiuksia

Englannin kielen opintojen lisäksi englanninkielisessä valmentavassa koulutuksessa keskitytään kehittämään myös yleisiä korkeakouluvalmiuksia. On tärkeää, että opiskelijat pääsevät perehtymään ohjatusti korkeakoulujärjestelmään ja toimintatapoihin, sillä heidän aikaisemmat opiskelukokemuksensa saattavat poiketa paljonkin suomalaisesta korkeakouluopiskelusta.

Valmentavassa koulutuksessa opiskelijat tulevat tietoisiksi siitä, että Suomessa korkeakouluopiskelu ei yleensä ole opettajajohtoista luennointia, vaan sen sijaan opiskelijoilta edellytetään itseohjautuvuutta ja vastuullisuutta omasta oppimisesta sekä esimerkiksi ryhmätöitä. Lisäksi harjoitellaan myös muita korkeakouluopiskelussa tärkeitä taitoja kuten oman oppimisen reflektointia sekä erilaisten näkökulmien ilmaisemista ja perustelemista. Opiskelijat oppivat myös toimimaan erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. Digitaidot ovat opiskelijoille tärkeitä valmentavan koulutuksen jälkeen myös mahdollisissa tutkinto-opinnoissa sekä työelämässä.

Valmentavaan koulutukseen sisältyy olennaisena osana koulutus- ja uraohjausta sekä perehtymistä suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään. Tavoitteena on tukea opiskelijoita heidän opiskelupolkunsa suunnittelussa ja tulevien työllistymismahdollisuuksien selvittämisessä. Vaikka koulutuksessa painotetaan vahvasti englannin kielen opintoja, korostetaan samalla myös kotimaisten kielten osaamisen merkitystä kotoutumisessa ja Suomeen työllistymisessä. Opetussuunnitelma sisältääkin myös opiskelijan oman kielitaitotason mukaisia suomen tai ruotsin kielen opintoja.

PrepProg-hankkeessa järjestettävässä valmentavan koulutuksen pilottitoteutuksessa on kehitetty myös varsinaista opetussuunnitelmaa täydentäviä tukitoimia. Yksi niistä on niin sanottu kieliklinikka, jossa opiskelijoilla on mahdollisuus kysyä erityisesti englannin kieleen liittyvistä asioista. Kieliklinikkatapaamisissa voidaan keskittyä esimerkiksi

opiskelijoiden esiin nostamiin kielen rakenteisiin, tai opiskelijat voivat saada tukea vaikkapa yksittäisissä oppimistehtävissä. Kieliklinikkatapaamisia järjestetään päivystysluntoisesti muutaman viikon välein, ja niihin osallistuminen on vapaaehtoista.

Eräänlaisena tukitoimena järjestetään myös muutamia kampuuspäiviä, jolloin opiskelijat pääsevät tapaamaan toisiaan kasvokkain ja keskustelemaan yhdessä vapaamuotoisemmin kuin varsinaisissa opetussessioissa. Kampuspäivillä on erityinen merkitys valmentavan koulutuksen pilottitoteutuksessa, joka toteutetaan kokonaisuudessaan verkossa, mutta mahdollisuus vapaamuotoiseen tutustumiseen ja verkostoitumiseen on varmasti tärkeää koulutuksen toteutustavasta riippumatta. Esimerkiksi Turun seudulla asuvat pilottitoteutuksen opiskelijat esittivät ensimmäisessä kampuuspäivässään toivomuksen siitä, että tulevaisuudessa voitaisiin harjoitella yhdessä myös suomen kielen puhumista.

Valmentavan koulutuksen mallit voivat tukea myös tutkinto-opiskelua englanniksi

Monella ulkomaalaistaustaisella tutkinto-opiskelijalla voi olla vastaavanlaisia tarpeita kuin englanninkielisen valmentavan koulutuksen opiskelijoilla. Aivan kuten valmentavan koulutuksen opiskelijoilla, myös tutkinto-opiskelijoilla englannin kielen taito saattaa olla heikompi kuin esimerkiksi suomalaisen koulutusjärjestelmän läpi käyneillä. Kaikissa korkeakouluissa ei kuitenkaan ole tarjolla tutkinto-opiskelijoille suunnattuja englannin kielen tukikursseja, jotka tukisivat opiskelijoiden menestymistä B2-taitotasoa edellyttävissä opinnoissa. Tukikursseina voitaisiinkin jatkossa hyödyntää valmentavassa koulutuksessa kehitettyjä englannin kielen opintojaksoja, joita on mahdollista tarjota korkeakoulujen yhteistoteutuksena tai yksittäisten korkeakoulujen omassa opintotarjonnassa. Jos kurssit avataan myös avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoille, voivat myös korkeakouluopintoihin hakeutuvat sekä mahdollisesti jo koulutukseen valitut valmistautua kurssien avulla tuleviin opintoihinsa jo ennen tutkintokoulutuksen alkamista.

Kielitaidolla on keskeinen rooli opiskelun sujumisessa, joten tukikurssien lisäksi on tärkeää tarjota muitakin tukitoimia englanniksi opiskeluun myös tutkinto-opiskelijoille. Myös tutkinto-opiskelijoille voitaisiin tarjota kieliklinikkatyylistä tukea, niin että opiskelijat voisivat esimerkiksi saada palautetta omista oppimistehtävistään tai vaikkapa opinnäytetyöstään englannin kielen näkökulmasta. Lisäksi kieliklinikka voisi tarjota opiskelijoille apua esimerkiksi tenttiin valmistautumisessa ja ohjausta sopivan englannin kielen tukikurssin löytämiseksi.

Aivan kuten valmentavassa koulutuksessa, myös tutkintokoulutuksen varsinaisissa opetussessioissa keskitytään opetussuunnitelman mukaisiin sisältöihin, eikä vapaamuotoiseen keskusteluun ole usein aikaa tai mahdollisuuksia oppituntien aikana. Siksi myös tutkinto-opiskelijoille on tärkeää tarjota tilaisuuksia esimerkiksi keskustelukerhoihin tai muunlaisiin tapaamisiin, joissa opiskelijoiden on mahdollista paitsi tutustua toisiinsa myös harjoitella englannin tai suomen kielen puhumista. Monilla ulkomaalaistaustaisilla opiskelijoilla ei välttämättä ole tilaisuuksia käyttää suomen kieltä lainkaan kielikurssien ulkopuolella lukuun ottamatta joitakin pitkälti ennakoitavissa olevia arkipäivän asioimistilanteita. Silloin suullinen kielitaito ei pääse kehittymään aidosti vuorovaikutteisissa keskusteluissa.

Opiskelutaitoja on tarpeen kehittää myös tutkinto-opinnoissa

Valmentavan koulutuksen lisäksi myös englanninkielisten tutkintokoulutusten ulkomaalaistaustaiset opiskelijat tarvitsevat usein ohjausta suomalaisen korkeakoulutuksen toimintatapoihin tutustumisessa (Hirard & Sevoni-Male 2023). Monelle on uutta se, että opiskelija on itse vastuussa opintojensa etenemisestä ja että opiskeluun sisältyy paljon itsenäistä työskentelyä ja ryhmätöitä. Usein myös oman oppimisen reflektointi ja vertaisarviointi vaativat totuttelua ja harjoitusta – varsinkin, jos opiskelijat tulevat kulttuurista, jossa ei ole tapana myöntää omia tai toisten epäonnistumisia. Silloin tarvitaan avointa keskustelua ja aikaa sille, että opiskelijat ymmärtävät, miksi itse- ja vertaisarviointitaidot ovat tärkeitä.

Usein ulkomaalaistaustaiset opiskelijat tarvitsevat tukea myös tieteellisen kirjoittamisen käytäntöjen omaksumisessa. Tekstilajit ovat pitkälti kulttuurisidonnaisia, eikä opiskelijalle ole välttämättä selvää, millaista rakennetta tai tyyliä suomalaisessa korkeakoulutuksessa edellytetään esimerkiksi esseeltä, raportilta tai blogitekstilä. Tärkeä osa kirjoittamisen taitoa on myös se, että opiskelija osaa etsiä luotettavaa tietoa ja viitata lähteisiin omista teksteistään. Olennaista ei ole ainoastaan lähdemerkintöjen hallitseminen, vaan myös se, että opiskelija ymmärtää, miksi ja miten lähteitä hyödynnetään ja miksi esimerkiksi plagiointi tai oman oppimistehtävän rakentaminen yksinomaan tekoälyn avulla ei ole sallittua. Tekstilajien tavoin myös kirjoittamisen eettiset säännöt ovat kulttuurisidonnaisia, eikä esimerkiksi plagiointiin ole välttämättä suhtauduttu opiskelijan aikaisemmassa opiskelukulttuurissa samalla tavalla kuin Suomessa.

Opiskeluun liittyvien toimintatapojen ja sääntöjen lisäksi korkeakoulun arjessa on paljon tilanteita, joissa suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan tuntemus on tärkeää. Kyse voi olla niinkin arkisista asioista kuin kampusravintolassa toimimisesta, tasa-arvoisesta

suhtautumisesta toisiin opiskelijoihin ja henkilöstöön tai vaikkapa harjoittelu- tai työpaikan hakemisen tavoista.

Olipa kyse sitten tieteelliseen kirjoittamiseen, muihin opiskelutaitoihin tai arjen toimintatapoihin liittyvistä tuentarpeista, tarvitaan yhteisten käytänteiden omaksumiseen aikaa sekä myös tilaa kysyä ja keskustella niistä. Siksi myös ulkomaalaistaustaisille tutkinto-opiskelijoille tulisi tarjota mahdollisuus vastaavanlaiseen johdantokurssiin kuin korkeakouluopintoihin valmentavassa koulutuksessa. Valmentavaan koulutukseen sisältyvä opintojakso Valmiudet korkeakouluopintoihin kattaa nimenomaan edeltävissä tekstikappaleissa mainittuja aihepiirejä, ja siksi opintojakso olisi varsin hyödyllinen myös tutkinto-opiskelijoille. Esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulussa kyseinen opintojakso onkin jo sisällytetty opetussuunnitelmaan ainakin yhdessä englanninkielisessä tutkintokoulutuksessa sekä korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille suunnatuissa avoimen ammattikorkeakoulun osaajakoulutuksissa.

Kielitaito ja muut opiskelutaidot eivät kehity itsestään

Vaikka englanninkielisen valmentavan koulutuksen tavoitteena onkin kehittää englannin kielen taitoa ja muita korkeakouluopinnoissa tarvittavia opiskeluvalmiuksia jo ennen henkilön hakeutumista korkeakouluopintoihin, soveltuvat monet koulutuksen toimintamalleista ja opintojaksoista hyödynnettäväksi sellaisinaan myös tutkintokoulutuksissa. Jos korkeakoulut pystyvät tukemaan ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden kielitaidon kehittymistä sekä suomalaisen korkeakoulukulttuurin ymmärrystä opiskelun edellyttämälle tasolle, lisää se opiskelijoiden opintomenestystä ja sitoutumista opiskeluun (Opetushallitus 2021).

Valmentavan koulutuksen lisäksi korkeakouluissa on kehitetty myös pienempiä opintokokonaisuuksia, joiden tavoitteena on mahdollistaa opiskelijoiden perehtyminen suomalaiseen korkeakoulutukseen. Esimerkiksi Aalto-yliopiston (2023) kehittämä, kaikille avoin Finland Studies MOOC -kurssi tutustuttaa opiskelijan viiden eri aihepiirin kautta suomalaiseen korkeakoulujärjestelmään ja akateemiseen kulttuuriin. Kyseinen MOOC-kurssi on erinomainen infopaketti, jonka sisällöt sopivat käsiteltäväksi myös edellä esitellyllä Valmiudet korkeakouluopintoihin -opintojaksolla. Ohjatulla opintojaksolla on mahdollista käsitellä itsenäisesti suoritettavan MOOC-kurssin sisältöjä ja muita aihepiirejä myös keskustellen ja yhdessä oivaltaen.

Kuten Riikka Jääskeläinen toteaa opinnäytetyötään koskevassa uutisessa (Opetushallitus 2021), emme voi olettaa, että kansainväliset opiskelijat hallitsivat esimerkiksi monikulttuurisia ryhmätöitä automaattisesti sen vuoksi, että he ovat muuttaneet muualta Suomeen. Myöskään englannin kielen taidon ei voida olettaa kehittyvän itsestään taitotasolta B1 tasolle B2 vain siksi, että opiskelija osallistuu B2-tasoa edellyttäviin englanninkielisiin tutkinto-opintoihin. Niin kielitaidon kuin muidenkin opiskeluvalmiuksien kehittyminen vaatii tietoista huomiota ja aktiivista vuoropuhelua. Siksi valmentavaan koulutukseen sisältyykin paljon kontaktiopetusta joko verkossa tai kampuksella sekä ohjauskeskusteluja. Vastaavasti myös ulkomaalaistaustaisille tutkinto-opiskelijoille tulee antaa aikaa ja mahdollisuus käsitellä asioita yhdessä ja ohjatusti heille uudenaikaisessa ympäristössä ja opiskelukulttuurissa.

Lähteet

Aalto-yliopisto. Finland Studies MOOC. Viitattu 21.10.2023. <https://openlearning.aalto.fi/course/view.php?id=255#section-0>

Euroopan neuvosto. 2001. Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). The CEFR Levels. Viitattu 18.10.2023. <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/level-descriptions>

Hirard, T. & Sevonius-Male, M. 2023. Miksi teemme englanninkielisistä korkeakouluopinnoista saavutettavia ja tarkoituksenmukaisia maahanmuuttajille? Talk-verkkolehti. Viitattu 20.10.2023. <https://talk.turkuamk.fi/puheenvuoroja/miksi-teemme-englanninkielisista-korkeakouluopinnoista-saavutettavia-ja-tarkoituksenmukaisia-maahanmuuttajille/>

Opetushallitus. 2021. Kansainvälisten opiskelijoiden sitouttaminen vaatii panostusta opintojen alusta lähtien. Viitattu 21.10.2023. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2021/kansainvalisten-opiskelijoiden-sitouttaminen-vaatii-panostusta-opintojen-alusta>

PrepProg. 2023. Preparatory Programme for Higher Education Studies in English. Viitattu 18.10.2023. www.prepprog.fi

Turun ammattikorkeakoulu. 2023. Opinto-opas. Preparatory Programme for Higher Education Studies. Viitattu 19.10.2023. <https://opinto-opas.turkuamk.fi/en/52779/en/144214>

Valtioneuvosto. 2021. Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:24. Viitattu 18.10.2023. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162995>.

Valtioneuvosto. 2022. Suomelta toimenpideohjelma ukrainalaisten korkeakouluopiskelijoiden ja tutkijoiden tukemiseksi. Viitattu 18.10.2023. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/suomelta-toimenpideohjelma-ukrainalaisten-korkeakouluopiskelijoiden-ja-tutkijoiden-tukemiseksi>.

Kaija Penttala & Elli Sillanpää

Henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen lisääminen työpajoilla ja verkkokurssilla

---

Hankkeen taustaa

Turun ammattikorkeakoulussa (Turun AMK) toteutetaan vuosina 2022–2024 UKRA – liiketalouden koulutusta tilapäistä suojelua saaville -hanke. Yksi hankkeen tavoitteista on kehittää Turun AMK:n henkilökunnan valmiuksia toimia kansainvälisten opiskelijoiden kanssa. AMK:n henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen taso vaihtelee. Osa opettajista ja muusta henkilöstöstä on toiminut useita vuosia moninaisissa työympäristöissä, kouluttanut ja opettanut kansainvälisiä ja monikulttuurisia opiskelijaryhmiä. Tehtävästä riippuen osa henkilöstöstä on työskennellyt suomen kielellä ilman kontakteja muunkielisiin tai muista kulttuureista tuleviin kollegoihin tai opiskelijoihin.

Tässä artikkelissa avataan tarkemmin taustaa monikulttuurisuusosaamisen lisäämisen tarpeelle. Lisäksi artikkelissa kerrotaan, miten Turun AMK:ssa osaamista lisätään tuoreella monikulttuurisuusaiheisella verkkokurssilla ja kurssin sisältöjä syventävillä työpajoilla. UKRA-hankkeen puitteissa kurssia pilotoivat AMK:n Tekniikka ja liiketoiminta-sektorin Yrittäjyys ja myynti -osaamisalueen opettajat. Heille tarjottiin lisäksi kaksi työpajaa.

Monikulttuurisuusosaamisen tarpeen taustoittaminen

Suomessa on havaittu runsaasti tummaihoisiin kohdistuvaa rasismia, ja maa näyttäyty edelleenkin yhtenä rasistisimmista EU-maista. EU:n perusoikeusviraston vuonna 2022 toteuttamassa tutkimuksessa Suomessa asuvista afrikkalaistaustaisista 43 prosenttia kertoi kokeneensa rasistista häirintää viimeisen vuoden aikana, mikä oli suurempi osuus kuin missään muussa tutkitussa maassa. Syrjintää esiintyi erityisesti työnhaussa, työelämässä ja asunnon etsimisessä. Rasismista ja syrjinnästä ilmoittaminen ei ollut yleistä, koska niiden kohteeksi joutuneet henkilöt eivät uskoneet, että toimenpiteisiin olisi ryhdytty. (FRA 2023.)

Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulun tuoreessa viharikoskatsauksessa todetaan, että Suomessa viharikosten määrä jatkaa kasvuaan (Rauta 2023). Eniten esiintyy vihapuhetta ja häirintää, erityisesti kaduilla, internetissä ja julkisilla paikoilla. Nämä ilmiöt vaikuttavat voimakkaasti yleiseen turvallisuuden tunteeseen ja psyykkiseen terveyteen.

Nämä huolestuttavat tulokset tarjoavat mahdollisuuden keskustella ja pohtia keinoja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. EU:n jäsenvaltioiden on tärkeää hyödyntää näitä tuloksia yhdenvertaisuuden varmistamiseksi ja taatakseen, että kaikki voivat elää ilman rasismia ja syrjintää. Myös maamme poliittiset päättäjät ovat ilmaisseet huolensa tuloksista ja korostaneet tarvetta toimia yhdenvertaisuuden puolesta. Yhteenvetona voitaneen todeta, että vahvat toimenpiteet ovat tarpeen rasismiin ja syrjintään puuttumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämisen tärkeys tulisi olla prioriteeteissa korkealla myös korkeakouluissa.

Turun AMK:n omassa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmassa todetaan, että AMK haluaa kasvattaa kansainvälisten opiskelijoidensa määrää, ja tästä syystä “meidän pitää organisaationa myös pystyä tukemaan erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista tulevia opiskelijoita” (Yhdenvertainen AMK 2023–2024, s. 40).

Vuonna 2022 Turun AMK:ssa toteutettiin yhdenvertaisuuskysely sekä henkilöstölle että opiskelijoille. Kyselyn vastauksissa ei noussut esiin esimerkiksi etniseen alkuperään liittyvää syrjintää tai rasistisia käytänteitä tai kohtelua. Epävirallisissa, sisäisissä keskusteluissa on kuitenkin ilmennyt, että rasistista tai syrjivää käytöstä esiintyy sekä opiskelijoiden että henkilöstön keskuudessa. Turun AMK:n tutkinto-opiskelijoiden projektipajatyöskentelyssä syksyllä 2022 kaksi ryhmää sai toimeksiannot selvittää Turun AMK:n antirasismi- ja monikulttuurisuustilannetta. Työskentelyssä nousi myös esiin toiveita aihepiirin osaamisen lisäämisestä. Tietoisuuden lisääminen aiheesta katsottiin tarpeelliseksi AMK-yhteisössä, ja tarpeeseen on kehitetty monikulttuurisuusaiheinen verkkokurssi, jota esitellään tuonnempana tässä artikkelissa.

Suomessa tehdään laajaa ja monipuolista yhteiskunnallista tutkimusta maahanmuutosta ja siihen liittyvistä kysymyksistä. Tieto on arvokasta ja voisi olla paremmin hyödynnettävissä käytännön kohtaamisissa työyhteisöissä ja yhteiskunnassa. Tutkimusaiheisiin sisältyy esimerkiksi maahanmuuttajien työllistyminen, koulutusmahdollisuudet, terveys, asumisolosuhteet, kulttuuriset haasteet ja integraatio. Tulokset tarjoavat ymmärrystä siitä, miten maahanmuutto vaikuttaa yksilöiden ja yhteiskunnan elämään. Kokoavaa tutkimustietoa korkeakoulujen henkilöstön ja opiskelijoiden monikulttuurisuuteen liittyvistä osaamistarpeista ja tarjottavista koulutuksista löytyy puolestaan niukasti. Asiaa ei ole myöskään viime vuosina kartoitettu, vaikka korkeakouluissa tehdään tällä hetkellä paljon aiheeseen liittyvän osaamisen edistämiseksi.

Turun AMK:n henkilöstölle suunnatuissa työpajoissa pohdimme, kuinka maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyvää tutkimustietoa voitaisiin paremmin hyödyntää arjen tilanteissa. Kohtaamme eri kulttuuritaustoista tulevia ihmisiä jatkuvasti. Työyhteisöissä kohtaamiset eri kulttuureista tulevien työntekijöiden tai vaikkapa opiskelijoiden kanssa voivat olla rikkaita ja antoisia, mutta ne voivat myös tuoda esiin haasteita, kuten kulttuurisia eroja ja kommunikaatiovaikeuksia. Tämä on nähtävissä niin Turun AMK:ssa kuin muissakin oppilaitoksissa. UKRA-hankkeen puitteissa toteutetuissa työpajoissa ajatuksena oli pohtia yhdessä henkilöstön kanssa, kuinka henkilöstön ja opiskelijoiden monikulttuurisuusosaamista voitaisiin lisätä tutkimustietoon pohjautuen.

ARENEn suositukset

EU:n rasismiaiheisen tutkimuksen ja yhteiskunnallisen keskustelun lisäksi monikulttuurisuusosaamisen kehittämisen tarve on noussut esille myös korkeakoulupolitiikassa. Suosituksessaan ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE on listannut monikulttuurisuus- ja kansainvälisyysosaamisen myös yhdeksi valmistuvilta AMK- ja YAMK-opiskelijoilta edellytettäväksi kompetenssiksi (ARENE 2022, s. 5). Suosituksen mukaan valmistuva AMK-opiskelija ”osaa toimia kansainvälisissä ja monikulttuurisissa toimintaympäristöissä ja verkostoissa” ja:

- Tuntee oman kulttuuritaustansa vaikutuksia toimintaansa ja osaa kehittää monikulttuurisuutta huomioivia toimintatapoja työyhteisössään.
- Osaa seurata ja hyödyntää oman alansa kansainvälistä kehitystä työssään.
- Kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään.

Valmistuva YAMK-opiskelija puolestaan “osaa kehittää ja johtaa kansainvälisiä ja monikulttuurisia toimintaympäristöjä ja verkostoja” ja:

- Osaa kehittää monikulttuurisuutta huomioivia toimintatapoja työyhteisössään.
- Osaa ennakoida globaalin kehityksen ja ilmiöiden vaikutuksia sekä mahdollisuuksia.
- Kykenee kansainväliseen vuorovaikutukseen, viestintään ja toiminnan kehittämiseen omalla alallaan. (ARENE 2022, s. 8)

Jotta voimme kouluttaa valmistuvia AMK- ja YAMK-opiskelijoita näitä osaamisia silmällä pitäen ja henkilöstön oma osaaminen on riittävä kouluttamiseen ja monikulttuurisissa työympäristöissä toimimiseen, tulee henkilöstön pystyä kouluttautumaan ja jakamaan kokemuksia aiheesta. Turun AMK:n sisäisissä, epävirallisissa keskusteluissa on myös useaan otteeseen noussut esiin opiskelijoiden puutteellinen monikulttuurisuus- ja moninaisuusosaaminen, ja tämän takia henkilöstön kouluttamisen lisäksi monikulttuurisuuskurssista laaditaan syksyllä 2023 oma versio Turun AMK:n opiskelijoiden vapaasti valittavien opintojen tarjontaan. Seuraavassa vaiheessa kurssista muokataan kaikille avoin versio Avoimen AMK:n tarjontaan.

Miten Turun AMK:ssa toimitaan monikulttuurisuusosaamisen lisäämiseksi?

Monikulttuurisuusaiheinen verkkokurssi

Vuonna 2021 sisäisten keskustelujen seurauksena ja aiheen noustua enenevässä määrin pinnalle myös yhteiskunnallisessa keskustelussa Turun AMK:ssa päätettiin laatia henkilöstölle monikulttuurisuusaiheinen verkkokurssi itslearning-verkkoalustalle. Kurssin ovat laatineet AMK:n lehtori ja yhdenvertaisuusasiantuntija, ja se valmistui keväällä 2023.

Kurssi jakautuu neljään eri osa-alueeseen. Tarkoituksena on käydä läpi monikulttuurisuuden merkitystä ja tärkeyttä useasta eri näkökulmasta sekä pohtia, miten asian voi huomioida työyhteisöissä ja korkeakoulutuksessa opettajan tai ohjaajan roolissa. Lisäksi tarkoitus on herätellä osallistujat pohtimaan omaa kulttuuri-identiteettiään ja tiedostamattomia ennakkokäsityksiään sekä niiden vaikutusta omaan toimintaan. Kurssin osa-alueet ja niihin sisältyvät oppimistavoitteet on listattu alla.

- Mitä monikulttuurisuus on ja miksi se on tärkeää?
  - ◇ Oppimistavoitteet: monikulttuurisuuteen liittyvät käsitteet, asian yhteiskunnallinen merkitys, oman kulttuuri-identiteetin ja ennakkokäsitysten vaikutus toimintaamme
- Miten tuemme monikulttuurisuutta ja edistämme antirasismia?

- ◇ Oppimistavoitteet: työyhteisön moninaisuus organisaation voimavarana, aktiivinen antirasistinen toiminta, moninaisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteen edistäminen omassa työyhteisössä, miten toimia, jos kokee tai todistaa syrjintää, vihapuhetta tai viharikoksen
- Miten tuemme monikielisyyttä ja kielitietoisuutta?
- ◇ Oppimistavoitteet: miten kieli synnyttää ja vahvistaa mielikuvia ja millaista on syrjimätön kieli, oman työyhteisön kielikäytännöt, monikielisyyden ja kielen oppimisen tukeminen ja hyödyntäminen, oma kielellinen vastuu viestintätilanteissa, selkokieli
- Miten ja miksi huomioimme monikulttuurisuuden korkeakoulutuksessa?
- ◇ Oppimistavoitteet: monikulttuurisuuden merkitys korkeakoulutuksessa, oppimisen ja yhteenkuuluvuuden tunteen tukeminen monikulttuurisessa ryhmässä, kielellisesti vastuullinen toiminta, monikulttuurisen ohjauksen elementit ja ohjauspalvelut, opiskelijan kielitaustan vaikutus opintoihin, inklusiivinen arviointi

Kurssia täydentämään AMK:n henkilöstölle järjestetään myös 1,5 tunnin pituiset työpajat, joissa syvennytään kurssin aiheisiin tarkemmin. Työpajat toteutetaan osaamisalueittain tai yksiköittäin syksyllä 2023 ja keväällä 2024. Lisäksi osaamisalueen tai yksikön päällikkö voi tilata räätälöidyn työpajan haluamastaan kurssin aiheesta. Usein koulutukseen hakeutuvat vain henkilöt, joita aihepiiri kiinnostaa ja jotka usein tietävät aiheesta jo melko paljon, mutta kaikille tarjottavilla työpajoilla päästään toivon mukaan lisäämään tietoisuutta monikulttuurisuudesta ja yhdenvertaisuudesta laajemmin AMK:n henkilöstölle.

UKRA-hankkeen työpajat

UKRA-hankkeessa toteutettiin keväällä 2023 omat, verkkokurssin teemoja täydentävät ja syventävät työpajat Yrittäjyys ja myynti -osaamisalueen opetushenkilöstölle. Nämä työpajat poikkeavat sisällöltään koko henkilöstölle tarjottavista työpajoista. Työpajat toteutettiin englanniksi, ja ilmoittautumiset kerättiin Webropol-kyselyllä. Opettajat lisättiin ilmoittautumisen jälkeen monikulttuurisuuskurssin englanninkieliseen versioon itslearning-alustalle ("Multiculturalism in the work community and in teaching"). Kestoltaan työpajat olivat 3,5 tuntia ja fasilitaattoreina toimivat AMK:n yhdenvertaisuusasiiantuntija ja päätoiminen tuntiopettaja sosiaali- ja kasvatusalan osaamisalueelta.

Osallistujien toiveiden perusteella työpajojen kohdekulttuureiksi valikoituivat Kiina ja Intia. Molemmista maista on tullut tutkinto-opiskelijoita Turun AMK:hon, ja jatkossa ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää on toiveissa kasvattaa entisestään. Näistä maista tulevien opiskelijoiden kanssa osallistujat myös kokivat, että kulttuurierot ovat suurimpia.

Työpajat oli rakennettu siten, että alussa keskityttiin syventämään verkkokurssilla esitellyjä yhdenvertaisuus-, antirasismi- ja inklusioaiheita. Näitä käytiin läpi esimerkiksi sananselityspelin ja parikeskusteluiden avulla. Osallistujat kertoivat runsaasti kokemuksiaan eri kulttuureissa toimimisesta. Erityisesti naisten asema ja kohtelu eri kulttuureissa herätti keskustelua. Yhdenvertaisuusaiheen jälkeen siirryttiin kulttuurikohtaisiin osioihin, joissa keskusteltiin kulttuurien ominaispiirteistä, kulttuureihin yleensä liitetystä väittämistä ja kyseisiin kulttuureihin liittyvästä saatavilla olevasta tilastotiedosta.

Järjestämässämme kahdessa työpajassa nousi esiin, että voimme edistää kulttuurista sensitiivisyyttä, kun hyödynnämme tutkimustietoa ymmärtääksemme paremmin eri kulttuureista tulevia kollegoitamme ja opiskelijoitamme. Tämä voi auttaa luomaan avoimempaa ja kunnioittavampaa työilmapiiriä. Työnantajat puolestaan voivat käyttää tutkimustietoa koulutusohjelmien ja resurssien suunnittelussa. Tällaiset ohjelmat voivat auttaa työntekijöitä oppimaan kulttuurisesti tietoisempaa viestintää ja ymmärrystä, ja tässä piilee mahdollisuuksia ammattikorkeakoulujen ja työelämän yhteisissä hankkeissa. Syrjintää voimme torjua tutkimustiedon avulla, jolloin voimme paremmin tunnistaa syrjinnän ja epätasa-arvon riskit ja ottaa käyttöön toimenpiteitä niiden torjumiseksi. Jatkuva koulutus aiheen tiimoilta pitää meidätkin ajan tasalla ja mahdollisesti valppaampina niin oman kuin työyhteisön muidenkin jäsenien toiminnan oikeudenmukaisuuden arvioinnissa.

Järjestämässämme koulutuksessa nousi esille lisäksi ajatus, että maahanmuuttoon liittyvät kysymykset ovat laajemmankin yhteiskunnallisen keskustelun keskiössä, mikä kannattaa pitää mielessä ja huomioida monikulttuurisen osaamisen kehittämisen suunnittelussa. Me ammattikorkeakoulunakin voimme tuottaa tutkimustietoa, jota voisi hyödyntää yhteiskunnallisessa vuoropuhelussa ja päätöksenteossa. Me voimme olla aktiivisempia suhteessa mediaan, kansalaisjärjestöihin, aktiivisiin kansalaisiin ja poliittisiin päättäjiin maahanmuuton oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi. Näitä asioita vetämässämme työskentelyssä nousi esille, samoin kuin selkeä tarve työkalujen muodostamiseen.

Palaute työpajoista

Osallistujilta kerättiin työpajojen jälkeen palautetta. Palautteet olivat pääasiassa positiivisia: työpajoja pidettiin onnistuneina ja antoisina ja fasilitaattorit saivat kiitosta. Erityisesti rasismia ja antirasismia käsittelevä osio oli hyödyllinen. Palautteissa nousi esiin myös toive kokemusasiantuntijoiden hyödyntämisestä: voitaisiin esimerkiksi kutsua mukaan opiskelijoita tai henkilöstön jäseniä, joilla on enemmän kokemusta kohdemaiden kulttuurista. Lisäksi kaivattiin enemmän konkreettisia työkaluja kohdemaiden kulttuuria edustavien kanssa toimimiseen, ja tämä osio oli työpajojen osallistujien mielestä puutteellinen.

Toivomus konkreettisista työkaluista on haastava: kuinka varmistamme, ettemme vahingossa vahvista kulttuurisia stereotypioita tai toimi toiseuttavasti? Entä mikä tällaisten työkalujen funktio on? Työpajatyöskentelyn pohjalta nousikin ajatus, että kulttuurista kompetenssia ja kulttuurisensitiivisyyttä olisi ehkä mielekästä lähestyä yhteiskunnallisen teorianmuodostuksen avulla, jolloin emme vahvista huomaamattamme toiseuttavia käytäntöjä. Rasismien ja yhteiskunnallisen epätasa-arvoisuuden kitkemisessä voidaan hyödyntää monenlaisia teorioita ja lähestymistapoja riippuen siitä, mitä tavoitteita ja näkökulmia halutaan korostaa.

Yksi merkittävistä yhteiskuntatieteellisistä teorioista, jota voidaan käyttää välineenä yhdenvertaisuuden ja kulttuurisen ymmärryksen edistämiseksi, on Henri Tajfelin ja John Turnerin (1986) kehittämä sosiaalisen identiteetin teoria (social identity theory, SIT), joka nykyisin tunnetaan myös sosiaalisen identiteetin lähestymistapana. Teoria keskittyy siihen, kuinka yksilöt luokittelevat itsensä ja muut erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin ja kuinka nämä ryhmäidentiteetit vaikuttavat ryhmien väliseen käyttäytymiseen. Sosiaalisen identiteetin teorian avaintekijöitä ovat sosiaalisen luokittelun, sosiaalisen identiteetin ja sisäryhmä-/ulkoryhmäjaottelun käsitteet, joista viimeksi mainittu avaa erinomaisesti niin sanotun sisäryhmän suosimista (ingroup bias).

Myös laaja arvotutkimus sekä sosiaalisten rakenteiden tutkimus tarjoavat välineitä yhdenvertaisuuden ja kulttuurisen ymmärryksen edistämiseen. Arvot ovat henkilökohtaisia uskomuksia, mutta niiden ilmentymisen nähdään saavan suuntaviivoja kulttuurista. Kulttuurit voivat erottua toisistaan esimerkiksi kansallisten rajapintojen kautta, ja tieteellisessä tutkimuksessa käytetään individualististen ja kollektiivisten kulttuurien käsitteitä. Kollektivismi määritellään Triandiksen (1996) mukaan sosiaalisesti rakenteeksi, jossa ryhmä on keskeinen, ja yksilön identiteetti on sidoksissa ryhmään. Yksilön toiminta perustuu ryhmän tavoitteisiin ja normeihin. Vastaavasti individualismi on sosiaalinen rakenne, jossa yksilö kokee itsensä riippumattomaksi ryhmästä, asettaa omia tavoitteitaan, ja painottaa ensisijaisesti omia tarpeitaan ja oikeuksiaan. Vaikka kulttuurien sisällä voi olla vaihtelua, kulttuuriset keskiarvot kuvaavat kunkin kulttuurin tyypillisiä piirteitä. Arvojen ja arvosysteemien eroja voidaan käyttää eri kulttuurien ja muiden ryhmien välisen erojen ymmärtämiseen nimenomaan ilman arvolatauksia.

Tukea edellä esitetyille ajatuksille löytyy myös Pauha ja Jasinskaja-Lahden 2017 ilmestyneestä raportista Vähemmistöjen väliset suhteet: Tutkimustuloksia ja toimintaehdotuksia. Tässä raportissa he ovat tarkastelleet suhteita etnisten ja uskonnollisten vähemmistöjen kesken. Raportti korostaa, että konflikteja eri ryhmien välillä ei tulisi yksinkertaistaa pelkästään etnisten tai uskonnollisten tekijöiden varaan, sillä näiden suhteiden

muotoutumiseen vaikuttavat lukuisat sosiaaliset identiteetit, joiden merkitykset ovat muutoksessa. Raportissa käsitellään seikkoja kuten yhteisen jaettavan identiteetin, kulttuurisen etäisyyden, sosiaalisen hierarkian, suorien ja epäsuorien kontaktien sekä koetun tasa-arvon roolia ryhmien välisen suhteen muotoutumisessa ja niissä tapahtuvissa muutoksissa.

Lopuksi

Yhdenvertaisuuden ja kulttuurisen ymmärryksen edistämiseksi kieli- ja kulttuuritietoisuutta opetetaan useissa ammattikorkeakouluissa ja kulttuurisensitiivinen työote ja kulttuurinen kompetenssi ovat monien koulutusohjelmien kompetensseissa (esim. sosionomikoulutus). Hyvät käytännöt ja toimintatavat ovat osittain tiedossa ja niistä keskustellaan, mutta tulevaisuutta ajatellen näiden määrittelyn ja toteuttamisen pitäisi olla selkeämpää, systemaattisempaa ja käytännönläheisempää, jotta vaikuttavuutta pystyttäisiin seuraamaan ja arvioimaan.

Sen lisäksi, että työpajatyöskentelyn reflektoinnissa heräsi ajatuksia yllä mainittujen kieli- ja kulttuuritietoisien sekä kulttuurisensitiivisten lähestymistapojen tärkeydestä, jäimme pohtimaan myös kulttuurin käsitettä. Se on joidenkin tutkijoiden mukaan jo itsessään vanhentunut ja kiistanalainen, erityisesti jos sitä käytetään ylläpitämään valtarakenteita ja epätasa-arvoa (Dervin 2013; 2015). Tulevissa työpajoissa ja koulutuksissa nämä näkökohdat tulee myös huomioida ja niistä keskustella.

Lähteet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE. 2022. Suositus ammattikorkeakoulujen yhteisistä kompetensseista ja niiden soveltamisesta. Viitattu 7.11.2023. <https://www.arena.fi/wp-content/uploads/Raportit/2022/Kompetenssit/Suositus%20ammattikorkeakoulujen%20yhteisiksi%20kompetensseiksi.pdf?t=1642539572>

Dervin, F. 2013. Towards Post-Intercultural Education in Finland. Teoksessa K. Pyhältö & E. Vitikka (toim.) Oppiminen ja pedagogiset käytännöt varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Helsinki: OPH.

Dervin, F. 2015. Towards Post-Intercultural Teacher Education: Analysing "extreme" intercultural dialogue to deconstruct interculturality. *European Journal of Teacher Education*, 38 (1), 71.

FRA. 2018. Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Being Black in the EU, Luxembourg, Publications Office of the European Union (Publications Office).

FRA. 2023. Being Black in the EU – Experiences of people of African descent. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-being-black_in_the_eu_en.pdf

Korhonen, N.; Jauhola, L.; Oosi, O. & Huttunen, H-P. 2016. "Usein joutuu miettimään, miten pitäisi olla ja minne olla menemättä": Selvitys vihapuheesta ja häirinnästä ja niiden vaikutuksista eri vähemmistöryhmiin. Oikeusministeriön julkaisu 7/2016. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-496-9>

Pauha, T., & Jasinskaja-Lahti, I. 2017. Vähemmistöjen väliset suhteet: Tutkimustuloksia ja toimintaehdotuksia. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu; Vol. 2017, No. 1. Työ- ja elinkeinoministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-186-9>

Rauta, J. 2023. Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2022. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 35. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu. Viitattu 7.11.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231016140336>

Tajfel, H. & Turner, J. C. 1986. The Social identity theory of intergroup relations. Teoksessa Worchel, S. & Austin, W. (Toim). Psychology of Intergroup relations (2nd ed.). Chicago: Nelson-Hall.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2023. Kulttuurisensitiivinen työote. Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. Viitattu 7.11.2023. <https://thl.fi>.

Triandis, H. C. 1994. Culture and social behavior. New York: McGraw-Hill.

Turun ammattikorkeakoulu. 2023. Yhdenvertainen AMK 2023–2024. Turun AMK:n yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma. Viitattu 7.11.2023 https://www.turkuamk.fi/media/filer_public/46/e8/46e85cd2-91be-4f67-8583-ee60ad0a217a/yhdenvertainen_amk_2023-2024_verkko.pdf

Alisa Pettersson

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen mahdollistaa maahanmuuttajien joustavat koulutus- ja työllistymispolut

---

Osaamisen tunnistamisella tarkoitetaan tyypillisesti sekä formaalin että informaalin oppimisen tunnistamista ja tunnustamista. Formaalilla oppimisella tarkoitetaan oppilaitoksen antamaa virallista tutkinto- tai muuta koulutusta, kun taas informaali oppiminen ottaa huomioon myös epävirallisesti ilman tutkintotavoitteita hankitun osaamisen. Korkeakoulukentällä osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta käytetään yleisesti nimitystä AHOT (aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen). Englanniksi käytetään lyhenteitä RPL (Recognition of Prior Learning) tai VPL (Validation of Prior Learning).

Korkeakoulutasoista osaamista voi siis karttua muuallakin kuin koulun penkillä – esimerkiksi töissä joko toisen palveluksessa tai yrittäjänä. Myös harrastustoiminnassa tai vapaaehtoistyössä hankittu osaaminen voi olla arvokasta korkeakouluopintojen näkökulmasta. Uuden haasteen osaamiskeskustelulle ovat viime vuosina tuoneet erityisesti korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien osaamisen tunnistamisen haasteet. Monet syyt, kuten kielitaidon puute, puuttuva konteksti, sekä erot koulutusjärjestelmissä ja työelämässä tekevät ulkomailla hankitun osaamisen tunnistamisesta hankalampaa kuin Suomessa hankitun osaamisen (Osaamisen tunnistamisen työryhmä 2022, 25). Pohdin tässä artikkelissa maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden osaamisen tunnistamista sekä yleisellä tasolla että UKRA-hankkeen kokemuksiin peilaten.

Missä mennään osaamisen tunnistamisessa?

Eri ympäristöissä ja eri tavoin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on ollut pitkään korkeakoulupolitiikan teemana sekä kansainvälisesti että Suomessa. Esimerkiksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rehtorineuvostot julkaisivat jo vuonna 2009 työryhmäraportin, joka sisälsi muun muassa suosituksia osaamisen tunnistamisen kehittämiseksi. Tästä huolimatta käytännöt eri korkeakouluissa vaihtelevat edelleen ja opiskelijat kokevat osaamisen validoinnin hankalaksi ja työlääksi.

Ulkomailla hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista koskevat pääosin samat säädökset kuin Suomessakin hankittua osaamista tunnistettaessa. Ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamisesta vastaavat viranomaiset, oppilaitokset ja työpaikat riippuen siitä, mihin tarkoitukseen tunnustamista haetaan. Maahan muuttaneiden osaamisen tunnistamista saattavat heikentää monenlaiset haasteet, kuten traumat, kognitiiviset vaikeudet ja se, ettei yksilön osaamisesta aina saada kattavaa kuvaa. Ratkaisuksi tarjotaan muun muassa tietojärjestelmien kehittämistä, kielitaitovaatimusten järjeistämistä sekä työnantaja- ja oppilaitosyhteistyötä. Palveluiden käyttäjien osallisuus nähtiin merkittävänä asiana osaamisen tunnistamista kehitettäessä. (Osaamisen tunnistamisen työryhmä 2022, 25–27.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä (Mikkola & Haltia 2019, 17) tutkittiin 23 ammattikorkeakoulun ja 14 yliopiston verkkosivujen kautta opiskelijoille laadittuja ohjeita osaamisen tunnistamiseksi. Ohjeiden laajuus ja sisällöt vaihtelivat suuresti, eivätkä ne olleet opiskelijan näkökulmasta läpinäkyviä tai helposti lähestyttäviä. Myös oman kokemuksen mukaan aiheeseen liittyvä ohjeistus on usein epäloogista ja sisältää vaikeaa kieltä. Tämä korostuu etenkin englanninkielisissä ohjeissa – jos niitä on ylipäättään tehty. Maahanmuuttajien osaamisen tunnistamisen näkökulmasta olisikin mielenkiintoista tutkia, miten saavutettavia ja läpinäkyviä englanninkieliset ohjeet ovat sekä miten opiskelijat ne ymmärtävät.

Käytännössä avoimessa ammattikorkeakoulussa, kuten esimerkiksi UKRA-hankkeen koulutuksessa, opiskelijoiden osaamista pystyttiin tunnistamaan ja tunnustamaan vain rajallisesti. Korkeakoulujen yhteisten linjausten mukaisesti aiempia korkeakoulutasoisia opintoja ei voida suoraan hyväksilukea osaksi avoimen ammattikorkeakoulun opintoja. Sen sijaan muuhun kuin korkeakouluopintoihin perustuvaa osaamista voidaan näyttää myös avoimen ammattikorkeakoulun opintojen aikana.

UKRA-hankkeen opiskelijoiden näkökulmasta tämä tarkoitti sitä, että heidän aiemmat opintonsa voitiin ottaa huomioon itse koulutuksen aikana vain rajallisesti. Koska opintokokonaisuus oli suunniteltu ja strukturoitu jo ennen koulutuksen käynnistymistä, sen alettua koulutuksen pääsisältöihin oli vaikea enää vaikuttaa. Myös pieni ryhmäkoko aiheutti haasteita osaamisen tunnistamisen käytännön toteuttamiselle. Tämä siitäkin huolimatta, että jo hakuvaiheessa opiskelijoita pyydettiin kertomaan hakulomakkeella aiemmista opinnoistaan ja osaamisestaan. Näkisin, että jatkossa on oleellista tunnistaa hakijoiden osaamista jo hyvissä ajoin etukäteen ennen koulutuksen alkua, jotta opiskelijoille voidaan aidosti tarjota joustavia ja yksilöllisiä opintopolkuja. Tämä vaatii alkuvaiheessa totuttua suurempia resursseja, mutta lopulta se paitsi parantanee opiskelijoiden motivaatiota, myös tehostanee opintojen läpäisyä.

Jatkuvan oppimisen merkitys kasvaa

Osaamisen tunnistamisen lisäksi (ja sen ohella) korkeakouluja haastaa jatkuvan oppimisen merkityksen kasvaminen. Valtioneuvoston kanslian tilaamassa selvityksessä (Oosi ym. 2019, 13) jatkuva oppiminen rinnastetaan elinikäisen oppimisen käsitteeseen. Molemmissa on kyse oppimisesta ja kouluttautumisesta, jota tapahtuu läpi koko elämän. Oppiminen pitää sisällään niin formaalin kuin informaalinkin oppimisen. Jatkuva oppiminen ei ole kytköksissä aikaan tai paikkaan ja sen toteutumisen haasteet yhdistävät eri toimijoita niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Erilaisia osaamisen tunnistamisen tapoja ja toimintamalleja on kehitetty pääasiassa tutkinto-opiskelijan näkökulmasta. Jatkuvan oppimisen kontekstissa osaamisen moninaisuus sekä oppijoiden erilaiset taustat ja tavoitteet haastavat oppilaitosten toimijat aiempaa voimakkaammin. Osaamisen tunnistamista jatkuvan oppimisen koulutuksissa peräänkuuluttavat sekä jatkuvan oppimisen parlamentaarinen uudistus 2022 että ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arenen ehdotus jatkuvan oppimisen uudistamiseksi ammattikorkeakouluissa 2020.

Turun AMK:ssa jatkuvan oppimisen tarjonta muodostuu avoimen AMK:n koulutuksista, korkeakouludiplomeista, erikoistumiskoulutuksista, täydennyskoulutuksista ja tutkintokoulutuksista. Tästä volyymista suurin osa on avoimen AMK:n opintoja: vuonna 2021 lähes 79 prosenttia. Kun tutkinto-opiskelijoiden ristiinopiskelu jätetään pois, avoimen AMK:n opintojen osuus on 90 prosenttia. (Mäkinen 2022, 22–23). Myös UKRA-hankkeen opiskelijat kuuluivat jatkuvan oppimisen kohderyhmään. Koulutus järjestettiin avoimen ammattikorkeakoulun osaajakoulutuksena. Osaajakoulutukset ovat eri alojen ammattilaisten tarpeisiin suunnattuja jatkuvan oppimisen koulutuksia, joilla voi hankkia uutta osaamista tai syventää ja laajentaa omaa asiantuntijuutta ilman kokonaisen tutkinnon suorittamista.

Oppimiskokonaisuuksien tulisi rakentua aina yksilön tilanteesta ja tavoitteista käsin. Esimerkiksi UKRA-hankkeen opiskelijoiden tavoitteet koulutukselle vaihtelivat paljon, riippuen myös heidän taustoistaan ja elämäntilanteistaan. Tärkein tavoite useimmille opiskelijoille oli työllistyminen sekä jatko-opintojen mahdollisuus. Toisaalta osa opiskelijoista osallistui koulutukseen tutustuakseen paremmin suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Opiskelijoiden tavoitteita kartoitettiin hakulomakkeen kysymyksellä ”Miksi haet opiskelemaan liiketaloutta Turun ammattikorkeakouluun?”.

Uudenlaiset osaamisen tunnistamisen tavat, kuten esimerkiksi osaamismerkkien, pienten osaamiskokonaisuuksien ja osaamistodistusten hyödyntäminen korkeakoulutasolla edellyttävät vaikuttavuuden sekä laadun näkökulmasta yhteisiä toimintamalleja ja prosesseja jatkuvan oppimisen palveluissa. Osaamisen tunnistamista jatkuvan oppimisen kontekstissa tulisi kehittää myös siten, että opetussuunnitelmien ulkopuolella kertynyttä tietotaitoa pystyttäisiin tunnistamaan ja tunnustamaan opiskelijälähtöisesti. Näitä osaamisen tunnistamisen tapoja on selvitetty toistaiseksi vain vähän.

Maahanmuuttajien työllistymisen haasteet

Ulkomaalaistaustaisten henkilöiden terveyttä ja hyvinvointia koskevan FinMonik-tutkimuksen (Larja 2020, 46) mukaan Suomessa asuva ulkomaalaistaustainen väestö näyttää erittäin koulutetulta. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita on koko väestössä noin kolmannes, mutta FinMonik-tutkimukseen osallistuneista heitä on jopa puolet. Noin 30 prosenttia ulkomaalaistaustaisista työllisistä koki koulutustaustansa, työkokemuksensa ja taitojensa perusteella olevansa ylikoulutettu nykyiseen työhönsä. Suurimpia työelämään kiinnittymisen esteitä ovat kieli- ja viestintäongelmat. (Martelin ym. 2020, 58–60.) Myös UKRA-hankkeen opiskelijoiden kokemukset tukevat edellä mainittuja tutkimustuloksia. Suurin osa ryhmän opiskelijoista on valmistunut ukrainalaisesta korkeakoulusta tai heillä on kesken jääneitä korkeakouluopintoja kotimaastaan.

Maahanmuuttajat BisnesAkateemiassa -koulutushankkeen aikana selvisi, että opiskelijat olivat hakeneet opiskelemaan Turun ammattikorkeakouluun, sillä he eivät olleet saaneet oman alansa töitä. Yhtenä suurempana tekijänä tähän nähtiin olevan heikon suomen kielen taidon. (Mahmoodi 2019, 70.) Sama viesti vaikuttaisi välittyvän myös UKRA-hankkeen opiskelijoilta: moni koki turhautumista tilanteessa, jossa aiempi korkeakoulututkinto ja pitkäkin työkokemus ei mahdollistanut asiantuntijatasoisen työpaikkaa Suomessa. Suomen kielen opiskelu koetaan stressaavaksi tilanteessa, jossa tavoitteen saavuttaminen on pakon sanelemaa. Tästä haasteesta kirjoitti myös Helsingin Sanomat 29.10.2023. Siinä haastatellun opiskelijan mukaan ”intensiivinen uuden kielen opiskelu

kuormittaa aivoja melkoisesti. Jos tämän lisäksi ihmisen pitää käsitellä vielä omia traumaankin, tai esimerkiksi kantaa huolta perheestä ja ystävistä kotimaassa, se lisää henkistä kuormitusta valtavasti”.

Osaamisen tunnistamisen näkökulmasta paitsi viranomaistahojen, myös työelämän kanssa tehtävä yhteistyö on korkeakouluille ensiarvoisen tärkeää. Ei riitä, että luomme korkeakoulutasoiset osaamisen tunnistamisen kriteerit ja toimintamallit, vaan tehokkaiden ja joustavien koulutus- ja työllistymispolkujen saavuttamiseksi tarvitaan yhteisiä osaamisen tunnistamisen työkaluja ja prosesseja. Korkeakoulujen näkökulmasta tiivis yhteistyö eri sidosryhmien kanssa mahdollistaa lisäksi eri osaamistarpeiden kartoittamisen ja laajemmin myös tulevaisuuden osaamisten ennakoinnin.

Maahan muuttaneiden osaamisen tunnistamista tutkittaessa selvisi, että monilla maahan muuttaneilla oli ollut haasteita kohtaamisissa TE-palveluiden kanssa. Palvelun ei katsottu olevan riittävän yksilöllistä, ja eri palveluiden välinen työnjako näyttäytyi epäselvänä. Toisaalta TE-toimiston asiantuntijoiden kokemusten mukaan asiakkaiden tilanteet vaativat nykyistä syvällisempää selvittämistä, jotta tarkoituksenmukaisia jatkopolkuja voidaan suunnitella. Resursseja ei aina ole riittävän asiakaslähtöiseen ohjaukseen. (Shemeikka ym. 2021, 22–26.) Myös UKRA-ryhmän opiskelijoilta saadun palautteen perusteella TE-toimiston kanssa tehtävässä yhteistyössä oli parantamisen varaa. Osalla opiskelijoista oli esimerkiksi epäselvää, miten osa- tai täysipäiväinen opiskelu vaikuttaa saataviin tukiin ja miten aiempaa osaamista pystyy parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntämään.

Lopuksi

Suomen koulutusjärjestelmä ei tunnista kovinkaan tehokkaalla tavalla monimuotoistuvaa yhteiskuntaa, jossa samat koulutuspolut eivät enää toimikaan kaikille. Samoilla linjoilla ovat myös Sitran elinikäisen oppimisen asiantuntijat (Arola ym. 2021, 17–20), jotka korostavat julkaisussaan osaamisen tunnistamisen merkittävyyttä. Heidän mukaansa nykyiset osaamisen tunnistamisen ja ohjauksen palvelut ja työkalut eivät tavoita työikäisiä ja yrittäjiä laajasti. Resursseja osaamisen tunnistamiseen on tarjolla enimmäkseen vain tutkinto-opiskelijoille sekä TE-palveluiden työttömille asiakkaille. Suomi vaikuttaisi olevan edelleen hyvin tutkintokeskeinen maa, vaikka julkista rahoitusta ollaan kohdentamassa nyt jatkuvan oppimisen reformin aikana myös täydennyskoulutukseen, opiskelun nivelvaiheisiin ja pienempiin opintokokonaisuuksiin. Toisaalta jatkuvan oppimisen uudistuksessa ei ole vielä täysin selvää, millä konkreettisilla tavoilla työn ja osaamisen liittoa sekä sujuvaa siirtymää työelämän ja oppilaitosten välillä tullaan vahvistamaan.

Yksi monimuotoisuuden liittyvä haaste on ulkomaalaistaustaisten kansalaisten osaamisen täysimääräinen hyödyntäminen. Meillä koulutusjärjestelmä on rakennettu palvelemaan pääsääntöisesti kantasuomalaisia opiskelijoita ja vaikka muutos on jo käynnissä, joiltain osin se tuntuu olevan kovin monimutkaista ja hidasta. Sitran julkaisussa (Arola ym. 20, 2021) Suomea kutsutaan ”siirtymätaloudeksi”, jossa esimerkiksi osaamisvajeeseen liittyvät haasteet on tunnistettu, mutta niihin ei ole vielä löydetty riittävän tehokasta lääkettä.

Lähteet:

Arola, M.; Huttula, T.; Hyytiä, V.; Jämsén, P.; Matikainen, T.; Mustikainen, H.; Petrow, S.; Ranki, S.; Santamäki, I.; Siuko, M.; Tikkinen, A.; Vesa, A-M.; Villanen, J. & Välimaa, A. 2021. Millä suosituksilla? Kohti elinikäisen oppimisen Suomea. Sitran selvityksiä 199. Helsinki: Sitra. Viitattu 9.11.2023. <https://www.sitra.fi/julkaisut/milla-suosituksilla/>

Larja, L. 2020. Osaaminen, työ ja toimeentulo. Teoksessa Kuusio, H.; Seppänen, A.; Jokela S.; Somersalo, L. & Lilja, E. (toim.) 2020. Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa. FinMonik-tutkimus 2018–2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportteja 1/2020.

Mahmoodi, K. & Stenroos-Vuorio, J. (toim.) 2019. Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat BisnesAkatemiassa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 253. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 9.11.2023. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522167088.pdf>

Mahmoodi, K.; Kallio-Gerlander, J. & Ahonen, J. 2019. Koulutushanke korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille BisnesAkatemiassa. Teoksessa Mahmoodi, K. & Stenroos-Vuorio, J. (toim.) Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat BisnesAkatemiassa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 253. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 12–18. Viitattu 9.11.2023. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522167088.pdf>

Martelin, T.; Nieminen, T.; Väänänen, A. & Toivanen, M. 2020. Työ ja työllistymisen esteet. Teoksessa Kuusio, H.; Seppänen, A.; Jokela, S.; Somersalo, L. & Lilja, E. (toim.) 2020. Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa. FinMonik-tutkimus 2018–2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportteja 1/2020. Viitattu 11.11.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139210/URN_ISBN_978-952-343-034-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Mikkola, P. & Haltia, P. 2019. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen korkeakouluissa. Selvitys aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen periaatteista ja käytännöistä korkeakouluissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan sekä lukiokoulutuksen osasto. Viitattu 13.11.2023. [https://okm.fi/documents/1410845/5217581/Selvitys+aiemmin+hankitun+osaamisen+tunnustamisen+ja+tunnistamisen+periaatteista+ja+k%C3%A4yt%C3%A4nt%C3%A4n+teist%C3%A4+korkeakouluis+sa+\(31.5.2019\)/ecd7d2a5-2c57-fdaf-b649-9cd08382bc73](https://okm.fi/documents/1410845/5217581/Selvitys+aiemmin+hankitun+osaamisen+tunnustamisen+ja+tunnistamisen+periaatteista+ja+k%C3%A4yt%C3%A4nt%C3%A4n+teist%C3%A4+korkeakouluis+sa+(31.5.2019)/ecd7d2a5-2c57-fdaf-b649-9cd08382bc73)

Mäkinen, K. 2022. Jatkuvan oppimisen toimintasuunnitelma vuosille 2022–2023. Turun ammattikorkeakoulu.

Oosi, O.; Koramo, M.; Korhonen, N.; Järvelin, A-M.; Luukkonen, T.; Tirronen, J. & Jauhola, L. 2019. A study on Structures to support Continuous Learning – International Benchlearning. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 18/2019. Viitattu 4.11.2023 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161392/18-2019%20Jatkuvan%20Oppimisen%20rakenteet%20raportti%202.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Osaamisen tunnistamisen työryhmä. Väliraportti 2022. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:74. Viitattu 6.11.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164492/VN_2022_74.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Rönkä, J. 2023. Kielitaidoton Jasmin Timisjärvi muutti Suomeen rakkauden perässä – Nyt hän kertoo, mikä kotoutumisessa mättää. Helsingin Sanomat 29.10.2023.

Shemeikka, R.; Schmidt-Thomé, K.; Harkko, J.; Paavola, J-M; Raunio, M.; Alanko, L.; Björk, A.; Kettunen, P.; Kouvonen, A.; Pitkänen, S.; Ramadan, F.; Varjonen, S. & Vuorento, M. 2021. Maahan muuttaneiden koulutus- ja työllisyyspolut. Kuntoutussäätiö, Demos Helsinki, Helsingin yliopisto, Oxford Research, Siirtolaisuusinstituutti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:29. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Viitattu 7.11.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163095/VNTEAS_2021_29.pdf?sequence=1&isAllowed=y